

Kokybiško grįžtamojo ryšio teikimas tėvams (globėjams): metodinės rekomendacijos

Leidinio rengėjų grupė:

Vilniaus lopšelis-darželis „Justinukas“, Lietuva:

Monika Kelpšienė, direktorė

Asta Kundreckaitė, psichologė

Edita Kirdeikienė, direktoriaus pavaduotojas ugdymui

Kotryna Juškaitė, priešmokyklinio ugdymo mokytoja

Ieva Pašvenskaitė, priešmokyklinio ugdymo mokytoja

Rima Mačiulienė, priešmokyklinio ugdymo mokytoja

Priekuļu pirmsskolas izglītības iestāde „Mežmalīņa“,
Latvija:

Kristīna Bernāne, direktorė

Ilze Freimane, direktoriaus pavaduotoja

Madara Zālīte, specialioji pedagogė

Daila Balode, priešmokyklinio ugdymo mokytoja

Kristiāna Anete Veipāne, priešmokyklinio ugdymo
mokytoja

Scoala Profesionala „Tiberiu Morariu“ Salva, Rumunija:

Vasilica Augusta Gazdac, mokytoja

Crina Linul, mokytoja

Floare Moldovan, mokytoja

Georgeta Strugari, mokytoja

Veronica Buhai, mokytoja

Nicoleta Buga, mokytoja

Daniel Pop, mokytojas

Mircea Suci, mokytoja

Detska gradina „Arabella“, Bulgarija:

Veselka Mateeva, mokytoja

Iulia Chokova, mokytoja

Tsiliq Tsokova, mokytoja

Stiliqna Iordanova, mokytoja

Monika Marinova, mokytoja

2/thesio nipiagogeio Elateias, Graikija:

Eleni Mintza, direktorė

Eleni Koutra, mokytoja

Nikoleta Gareli, mokytoja

Kokybiško grįžtamojo ryšio teikimas tėvams (globėjams): metodinės rekomendacijos

2023, Kaunas

Leidiny s finansuotas Erasmus+ projekto „Kokybiškas grįžtamasis ryšys – raktas į sėkmingą mokytojų ir tėvų bendradarbiavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigose“ lėšomis (Nr. 2020-1-LT01-KA229-077868_1).

Sudarytojos Asta Kundreckaitė ir Monika Kelpšienė

ISBN 978-609-489-471-8

© Asta Kundreckaitė

© Monika Kelpšienė

Pasiūlymus teikė:

Kristina Bernāne

Vasilica Augusta Gazdac

Eleni Koutra

Iulia Chokova

Rengiant leidinį buvo remiamasi ir mokymų, kuriuos vedė
dr. Aurimas Juozaitis, medžiaga.

Maketavo ir spausdino UAB „Ridsales“ kūrybinė spaustuvė

Turinys

Įvadas	7
Grižtamojo ryšio teikimo svarba ikimokyklinio ugdymo įstaigose	12
1. Grižtamojo ryšio samprata ugdymo procese.	13
2. Grižtamojo ryšio pridėtinė vertė ugdymo procesui	23
3. Svarbiausi aspektai planuojant ir teikiant grįžtamąjį ryšį	27
Kasdienio gyvenimo situacijos: gerosios praktikos pavyzdžiai	31
Situacija Nr. 1. Kaip paskatinti vaiką mokytis namuose?	32
Situacija Nr. 2. Kaip padėti tėvams (globėjams) suprasti jų aktyvaus dalyvavimo svarbą vaiko ugdymo(si) procese?	34
Situacija Nr. 3. Kaip išmokyti vaiką spręsti konfliktines situacijas nenaudojant agresijos?	36
Situacija Nr. 4. Kaip tėvai (globėjai) gali padėti vaikui įgyti mokymuisi pradinėje mokykloje reikalingų įgūdžių?	38
Situacija Nr. 5. Kaip padėti tėvams (globėjams) priimti žinią, jog turi specialiųjų ugdymosi poreikių vaiką, ir paskatinti bendradarbiauti?	40
Situacija Nr. 6. Kaip padėti vaikui, turinčiam kalbos sunkumų, ugdyti(s) bendravimo įgūdžius?	42
Situacija Nr. 7. Kaip padėti vaikui įgyti daugiau atsakomybės už savo elgesį?	44
Situacija Nr. 8. Kaip padėti tėvams (globėjams) pripažinti vaiko išskirtinius gebėjimus bei parinkti jam tinkamą popamokinę veiklą?	45
Tarptautinės kokybiško grįžtamojo ryšio vertinimo apklausos	47
1. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų mokytojų ir tėvų (globėjų) apklausos	49
1.1. Mokytojų apklausa	50
1.2. Tėvų (globėjų) apklausa	56
2. Mokytojų, teikusių grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams), refleksija	62
3. Tėvų (globėjų), gavusių grįžtamąjį ryšį iš mokytojo, refleksija	66

Rekomendacijos	69
1. Sėkmingo bendradarbiavimo su tėvais (globėjais) principai vaikui pradedant lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą.....	70
2. Pagrindiniai pagarbaus ir abipusio bendravimo su tėvais (globėjais) veiksniai.....	71
3. Rekomenduojamos frazės pradedant grįžtamojo ryšio pokalbį su tėvais (globėjais) apie sudėtingas situacijas.....	72
4. Rekomendacijos mokytojui ruošiantis grįžtamojo ryšio susitikimui su tėvais (globėjais).	72
5. Rekomendacijos tėvų (globėjų) ir mokytojų grįžtamojo ryšio susitikimams.	73
6. Rekomendacijos, siekiant teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams).	73
Išvados ir diskusija	77
Priedai	82

İvadas

Ivadas

Praktinė darbo ikimokyklinėje įstaigoje patirtis bei turimos teorinės žinios apie tėvų (globėjų) ir mokytojų bendradarbiavimo svarbą vaiko pažangos ir pasiekimų augimui įkvėpė šio projekto idėją. Prieš rengiant projektą buvo atlikta apklausa, kurios rezultatai atskleidė, jog mokytojai, pristatydami tėvams (globėjams) vaiko pasiekimų aplanką, dažnai kreipia dėmesį tik į jo turinį. Daug mažiau dėmesio skiriama tam, kaip pristatyti vaiko pasiekimus tėvams (globėjams), siekiant padėti jiems visapusiškai suprasti bendrą vaiko situaciją ir įtraukti juos į tolesnį vaiko ugdymo(si) procesą.

Šio projekto tikslas buvo atskleisti kokybiško grįžtamojo ryšio apie vaiko pasiekimus ir pažangą svarbą siekiant sėkmingo mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimo. Konstruktyvus grįžtamasis ryšys galėtų būti pagrindinis sėkmingo mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimo elementas. Grįžtamojo ryšio svarbos pripažinimas ikimokyklinėse įstaigose subūrė mūsų partnerių organizacijas. Prie projekto prisijungė Lietuvos, Latvijos, Graikijos, Bulgarijos ir Rumunijos ikimokyklinės įstaigos, kurios trejus metus dirbo kartu šia tema.

Grįžtamasis ryšys yra svarbus vaiko mokymuisi, augimui ir vystymuisi. Jis atlieka ypatingai svarbų vaidmenį padedant nustatyti vaiko stipriąsias, silpnąsias puses bei numatant jo tobulėjimo galimybes. Kokybiškas grįžtamasis ryšys gali būti veiksminga priemonė, skatinanti sėkmingą mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimą, sąlygojanti teigiamus pokyčius vaiko akademiniam augime bei elgesyje. Taip pat grįžtamasis ryšys – tai informacijos teikimo ir gavimo apie vaiko veiklos, elgesio ar akademinį pasiekimų kokybę ir efektyvumą procesas. Grįžtamąjį ryšį gali teikti visi vaiko ugdymo(si) procese dalyvaujantys asmenys: mokytojai, tėvai (globėjai), pagalbos vaikui specialistai, bendraamžiai. Kokybiškas grįžtamasis ryšys didina vaiko veiksmingumą ir aktyvų įsitraukimą į ugdymo procesą. Atlikti tyrimai parodė, kad vaikai, kurie reguliariai gauna grįžtamąjį ryšį, dažniau jaučiasi vertinami, motyvuoti ir atsakingi už savo veiklą. Kita vertus, suteikti kokybišką grįžtamąjį ryšį gali būti gana sudėtinga. Tam reikia įgūdžių,

jautrumo ir supratimo apie gavėjo poreikius ir lūkesčius. Be to, grįžtamojo ryšio gavimas gali būti bauginanti patirtis, nes tai gali paveikti savivertę ir sukelti gynybos, nerimo ar nusivylimo jausmus.

Projekto metu analizavome įvairius grįžtamojo ryšio tipus, jų naudą, kaip efektyviai jų teikti ir gauti iš tėvų (globėjų). Šis abipusis požiūris yra nepaprastai svarbus. Taip pat tyrėme grįžtamojo ryšio poveikį sėkmingam mokytojų ir tėvų (globėjų) bendravimui, vaiko akademiniam augimui ir elgesio pokyčiams, identifikavome iššūkius ir kliūtis, kurios gali trukdyti grįžtamojo ryšio procesui. Projekto metu buvo dalijamasi gerąja patirtimi ir žiniomis apie grįžtamojo ryšio teikimą ir gavimą su partneriais iš skirtingų Europos šalių.

Šio projekto tikslas buvo skatinti veiksmingesnį ikimokyklinio ugdymo įstaigų mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimą, siekiant prisidėti prie kokybiškų ankstyvojo ugdymo ir priežiūros sistemų kūrimo.

Norint pasiekti projekto tikslą, buvo keliami šie uždaviniai:

- ištirti, kaip mokytojai teikia grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams) apie vaiko ugdymo(si) procesą ikimokyklinėse įstaigose;

- apibrėžti kokybiško grįžtamojo ryšio elementus (pavyzdžiui, pateikti aiškius vaiko veiklos įrodymus, t. y. ką vaikas padarė gerai ar ką galėtų patobulinti; būti aiškiems ir lengvai suprantamiems; būti konstruktyviems ir susitelkusiems į rezultatų gerinimą, o ne kritikavimą ir pan.) ir dalintis geriausiomis patirtimis kaip tuos elementus įgyvendinti ikimokyklinėse įstaigose;

- parengti, publikuoti ir pristatyti ikimokyklinio ugdymo mokytojams metodines rekomendacijas, kaip teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams).

Siekiant užtikrinti sklandų ir kryptingą projekto įgyvendinimą, buvo vykdomos tiek tarptautinės, tiek vietinės veiklos. Visos penkios šalys partnerės surengė penkis trumpalaikius bendrus darbuotojų mokymo renginius. Tarptautinių mokymų metu projekto dalyviai turėjo galimybę dirbti komandose, siekdami projekto tikslų, susitikti su kiekvienos šalies ekspertu ir gilinti žinias apie kokybišką grįžtamąjį ryšį, taip pat įgyvendinti šias veiklas:

- parengti kokybiško grįžtamojo ryšio tėvams (globėjams) teikimo algoritmą ir rekomendacijas;

- išbandyti ir pritaikyti daug naudingų internetinių įrankių, skirtų kokybiškam grįžtamajam ryšiui tėvams (globėjams) teikti.

Vietinių veiklų metu projekto dalyviai dalijosi žiniomis su savo bendruomenėmis ir bendradarbiaudami įgyvendino šias veiklas:

- logotipo ir eTwinning platformos sukūrimas. Visos ikimokyklinio ugdymo mokyklos bendradarbiavo ir sukūrė kokybišką grįžtamojo ryšio trikampį, kurį sudaro: tėvai (globėjai), mokykla ir vaikas;

- 20 mokytojų iš kiekvienos šalies apklausa. Projekto pradžioje buvo atlikta apklausa, pateikiant tuos pačius klausimus visoms mokykloms. Klausimynas buvo sudarytas siekiant atskleisti, kaip teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams);

- tėvų (globėjų) apklausa. Dar viena apklausa buvo sukurta tėvams (globėjams) su klausimais, kaip jie gauna grįžtamąjį ryšį iš mokytojų ir kokiam bendravimui jie teikia pirmenybę;

- kalėdinių dekoracijų kūrimas. Kalėdų metu, bendradarbiaujant su tėvais (globėjais), vaikais ir mokytojais, buvo gaminami kalėdiniai papuošalai ir atvirukai. Projekto partnerių institucijos taip pat apsikeitė šiais atvirukais ir įkėlė jų bei dekoracijų nuotraukas į Twinspace;

- mokytojų apklausa. Apklauso tikslas – gauti informaciją apie IKT priemones, kurias projekto partneriai naudoja teikdami grįžtamąjį ryšį;

- knygų skaitymas ir tėvų (globėjų) apklausa apie knygų skaitymą. Prieš Kalėdų atostogas kiekviena projekto partnerių mokykla išsirinko knygą, kurią visi vaikai per šį laikotarpį skaitys namuose. Po Kalėdų buvo atlikta tėvų (globėjų) apklausa apie šią veiklą;

- mokytojų patirtys. Po visų susitikimų kiekviena mokykla turėjo užpildyti 30 refleksijos formų, įvertinti, kaip auga jų žinios ir kompetencija kokybiško grįžtamojo ryšio tema;

- tėvų (globėjų) apklausa. Mokytojai surengė individualius susitikimus su tėvais (globėjais), pateikdami jiems asmeninį atsiliepimą apie savo vaikus. Šiems susitikimams įvertinti buvo atlikta apklausa.

Įgyvendinant projekto tikslus ir vykdant numatytas veiklas, pasiekti šie rezultatai:

- mokytojai įgijo žinių apie kokybišką grįžtamąjį ryšį ir kaip jo elementus pritaikyti bendraujant su tėvais (globėjais);

- padidėjo mokytojų ir tėvų (globėjų) motyvacija bendrauti ir bendradarbiauti;

- mokytojai ugdė skaitmenines kompetencijas dirbdami su IKT priemonėmis.

Tikimasi, kad projektas turės teigiamą poveikį mokytojų grįžtamojo ryšio tėvams (globėjams) apie vaiko pasiekimus ir pažangą kokybei. Taip pat tikimasi, kad stiprės mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimas, kuris atneš teigiamų pokyčių ne tik projekto dalyviams, bet ir visoms ikimokyklinio ugdymo įstaigų bendruomenėms. Galima ilgalaikė nauda galėtų būti jaučiama šioms mokyklų bendruomenių grupėms:

- mokytojai kurs sėkmingesnę bendradarbiavimą su tėvais (globėjais);
- pagalbos vaikui specialistai gaus tikslesnę informaciją apie vaiko pasiekimus ir pažangą iš mokytojų;
- tėvai (globėjais) gaus individualias vaiko ugdymo rekomendacijas;
- vaikas gaus visavertį ugdymą, pagrįstą glaudžiu mokytojų, pagalbos vaikui specialistų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimu;
- administracijos darbuotojai ugdymo procese supažindins su pagrindiniais efektyvaus mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimo principais.

Svarbu tai, jog šiuo projektu siekiama plėsti mokytojų žinias apie grįžtamąjį ryšį ir jo svarbą asmeniniam bei profesiniam tobulėjimui. Šio projekto metu įgyta patirtis suteiks visoms ikimokyklinio ugdymo įstaigoms partnerėms patirties ir pasitikėjimo dalintis savo gerąja patirtimi su kitomis ikimokyklinėmis įstaigomis, kad būtų galima kurti tinklus ir skleisti žinią apie kokybiško grįžtamojo ryšio svarbą bendraujant su tėvais (globėjais). Baigę projektą dalyviai giliau supras grįžtamojo ryšio svarbą ir kaip jį panaudoti siekiant užtikrinti sėkmingą mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimą ikimokyklinėse įstaigose. Tikimės, kad šios rekomendacijos padės užpildyti žinių trūkumą, kaip padėti mokytojams ir tėvams (globėjams) sėkmingai teikti ir gauti grįžtamąjį ryšį.

Grįžtamojo ryšio teikimo svarba ikimokyklinio ugdymo įstaigose

1. Grįžtamojo ryšio samprata ugdymo procese.

Grįžtamasis ryšys yra svarbus komunikacijos elementas, siekiant teikti informaciją, patarimus ir įvertinimą įvairiose situacijose, tokiose, kaip švietimas, darbas ir asmeninis tobulėjimas. Vienas iš pagrindinių elementų, turinčių įtakos grįžtamojo ryšio kokybei, yra konkretumas ir sutelktumas į nagrinėjamą įvykį, elgesį ar rezultatą. Taip pat svarbu grįžtamąjį ryšį pateikti laiku, kuo greičiau pastebėjus įvykį ar gavus rezultatą, kad būtų užtikrintas aktualumas ir tikslumas. Tinkamai taikomas grįžtamasis ryšys gali tapti reikšminga priemone, įtakojančia mokinių pasiekimus.

Švietimo procese grįžtamasis ryšys vaidina lemiamą vaidmenį teikiant tėvams (globėjams) informaciją apie jų vaiko pasiekimus, elgesį ar savijautą. Kokybiško grįžtamojo ryšio pridėtinė vertė švietimo procese gali būti apibrėžta šiais aspektais:

- tėvai aiškiai supranta pateikiamą informaciją;
- tėvai žino, ką daryti toliau, ir yra įgalinti veikti;
- švietimo kokybė susijusi su kokybišku grįžtamuoju ryšiu.

Taip pat tai yra vienas iš greičiausių būdų sutelkti mūsų pastangas tinkama kryptimi siekiant bendrų tikslų. Kai visi švietimo proceso dalyviai pripažįsta kokybiško grįžtamojo ryšio vertę, švietimo proceso kokybės užtikrinimas tampa daug efektyvesnis visiems ir kiekvienam.

Svarbu pažymėti, kad kiekvienas mokytojų ir tėvų susitikimas prasideda ir baigiasi pokalbiu. Tačiau pagrindinis skirtumas tarp individualių pokalbių ir grįžtamojo ryšio yra tas, kad grįžtamojo ryšio susitikimo tikslas yra padėti vaikui, nustatant ir aptariant stipriąsias ir tobulintinas vaiko ugdymo(si) sritis. Grįžtamojo ryšio ir pokalbio dermė iliustruojama žemiau pateiktame paveiksle (1 pav.).

Apibendrinant galima pasakyti, kad grįžtamasis ryšys yra pokalbis tarp mokytojo ir tėvų, kuris įgalina pokyčius. Taip pat svarbu pabrėžti, kad grįžtamasis ryšys apie vaiko akademinis gebėjimus ar elgesį turi būti pateiktas konkrečiai, remiantis tik faktais ir pastebėjimais.

1 pav. Grįžtamojo ryšio ir pokalbio dermė

Pagrindiniai kokybiško grįžtamojo ryšio elementai

Grįžtamasis ryšys apima kelis pagrindinius elementus, kurie prisideda prie jo kokybės ir galimo poveikio. Taikant kokybišką grįžtamąjį ryšį, bendraujant su tėvais, sustiprėja tėvų įsitraukimas į vaiko ugdymo(si) procesą, o tai savo ruožtu gerina ir mokytojų santykius su vaikais.

Šiame skyriuje aptarsime tris esminius kokybiško grįžtamojo ryšio elementus: konkretumą, savalaikiškumą, konstruktyvumą. Konkretumas apima aiškų susitelkimą į nagrinėjamą konkretų įvykį, elgesį ar rezultatą. Įvardindami konkrečias vaiko tobulintinas sritis ar pripažindami konkrečias stiprybes, grįžtamojo ryšio pokalbį padarome veiksmingesnį ir prasmingesnį.

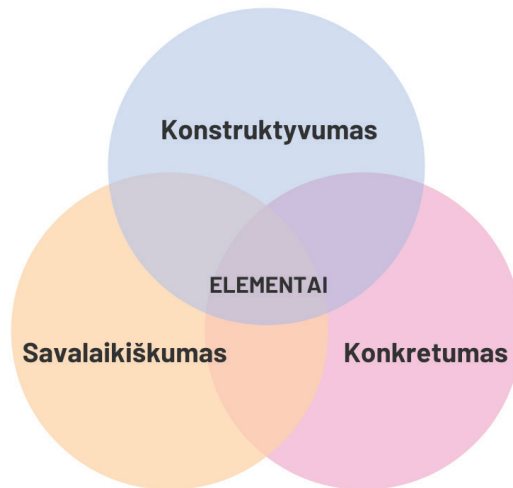
Rekomenduojama surinkti ir išanalizuoti pakankamai įrodymų apie vaiko pasiekimus, kad per grįžtamojo ryšio pokalbį pateiktume kaip galima tikslesnę informaciją apie vaiką. Siekiant surinkti kuo konkretesnius įrodymus apie vaiko pasiekimus, svarbu atkreipti dėmesį į šiuos aspektus:

- vaiko pasiekimų įrodymai turi būti fotografuojami ar kitaip fiksuojami ir nuolat kaupiami;
- svarbu aiškiai apibrėžti laikotarpį, kuriame bus analizuojami vaiko pasiekimų įrodymai;
- tėvams pateikti holistinį vaiko pasiekimų paveikslą kiekvienoje pasiekimų srityje.

Laiku suteikti grįžtamąjį ryšį yra dar vienas svarbus kokybės elementas.

Pateikiant grįžtamąjį ryšį kuo artimiau stebėtam įvykiui ar veiklos rezultatui, užtikrinamas jo aktualumas ir tikslumas. Laiku pateiktas grįžtamasis ryšys leidžia jo gavėjams apmąstyti savo veiksmus, kol patirtis dar ryški atmintyje, taip padidinant tikimybę, kad grįžtamojo ryšio gavėjai galės ateityje panašiose situacijose pritaikyti gautą patirtį.

Konstruktivumas yra trečias kokybiško grįžtamojo ryšio elementas, kuris apima tiek stiprybių, tiek tobulintinų sričių pabrėžimą. Konstruktivus grįžtamasis ryšys suteikia pokalbio dalyviams subalansuotą perspektyvą, pripažįstant jų pasiekimus ir įvardijant sritis, kuriose jie galėtų pagerinti savo rezultatus ar įgyti naujų įgūdžių. Pagrindinių kokybiško grįžtamojo ryšio elementų sąveika iliustruojama žemiau pateiktame paveiksle (2 pav.).

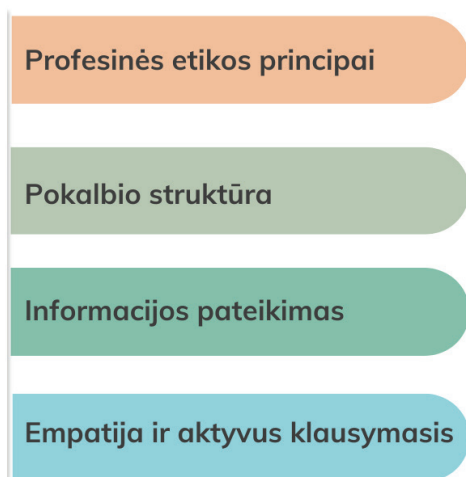
2 pav. Kokybiško grįžtamojo ryšio elementai

Kokybiškam grįžtamajam ryšiui įtakos turi ir šie keturi kokybę sąlygojantys veiksniai:

- profesinės etikos principai – bendrai sutartų vertybių ir elgesio normų laikymasis;
- pokalbio struktūra – „Sumuštinio“ metodo naudojimas (pagyrimas – konstruktyvi kritika – pagyrimas);

- informacijos pateikimas – pasirinktas konkretus informacijos pateikimo būdas, kalbant aiškiai ir pagrįstai bei vengiant abstrakčios informacijos pateikimo;
- empatija ir aktyvus klausymasis – noras suprasti, kaip mes patys jaustumėmės tokioje situacijoje.

Kokybiškam grįžtamajam ryšiui įtakos turintys veiksniai pateikiami žemiau esančiame paveiksle (3 pav.).

3 pav. Keturi grįžtamojo ryšio kokybę sąlygojantys veiksniai

Aiškių lūkesčių ir tikslų nustatymas, vaiko ar situacijos objektyvus stebėjimas, konkrečių tobulinimo sričių įvardinimas ir galiausiai bendravimas pagarbiai ir be išankstinių nuostatų yra svarbiausi kokybiško grįžtamojo ryšio elementai.

Kokybiško grįžtamojo ryšio teikimo žingsniai

Kokybiškas grįžtamasis ryšys apima tris pagrindinius žingsnius, užtikrinančius, kad jis būtų teikiamas konstruktyviu ir turinčiu poveikį būdu. Šie žingsniai yra pasirengimas, pokalbis ir tolimesnių veiksmų planas.

Pasirengimo žingsnyje yra labai svarbu stebėti vaiką ir situaciją, kurioje jis/ji veikia, bei sekti bet kokius vaiko elgesio pokyčius. Taip pat svarbu yra objektyviai išanalizuoti surinktus duomenis.

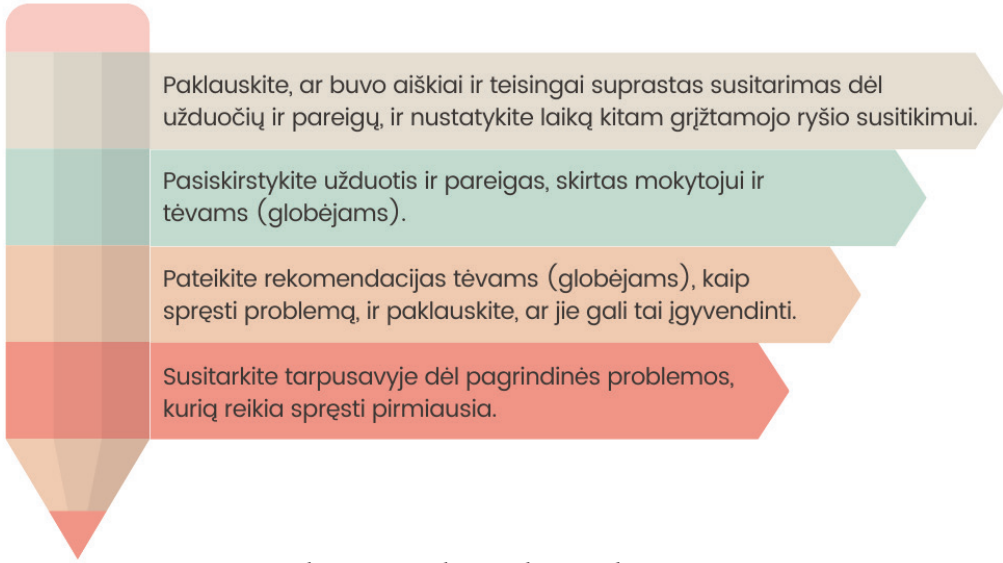
Mokytojas turi stebėti vaiką ar situaciją kaip galima objektyviau, atkreipdamas dėmesį į konkrečius veiksmus, elgesį ar rezultatus, kurie bus analizuojami grįžtamojo ryšio pokalbio metu. Objektyvumas yra labai svarbus, nes jis leidžia atlikti sąžiningą situacijos įvertinimą ir sumažina šališkumą. Kai stebėjimai atlikti ir užfiksuoti, kitas žingsnis yra nustatyti konkrečias vaiko stiprybes ir tobulintinas sritis. Tai apima stebėtos vaiko veiklos ar rezultatų analizavimą, įvardijant, kas pasiteisino ir ką galima būtų tobulinti. Svarbiausia būti konkretiems ir kalbant su tėvais pateikti pavyzdžius, iliustruojančius pasakytus dalykus.

Kitas grįžtamojo ryšio teikimo žingsnis yra pokalbis su tėvais. Planuojant pokalbį yra labai svarbu pasirinkti tinkamą susitikimo su tėvais vietą ir laiką, užtikrinant privatumą ir sumažinant trikdžius. Taip pat svarbu apgalvoti būsimą pokalbio struktūrą ir turėti gaires, kurios padėtų susitikimo metu nenuklysti nuo pagrindinės temos. Siekiant kokybiško grįžtamojo ryšio svarbu ne tik kuo aiškiau perteikti informaciją, bet ir atidžiai išklausti tėvus (globėjus). Taip pat vertinga yra įvaldyti kūno kalbą bei gebėti ją analizuoti.

Galiausiai paskutinis žingsnis yra kartu bendradarbiaujant su tėvais sukurti tolimesnių veiksmų planą, kuris apimtų:

- bendrų tikslų nustatymą, kurie būtų realistiški ir pamatuojami;
- užduočių ir atsakomybių nustatymą mokytojams;
- užduočių ir atsakomybių nustatymą tėvams;
- susitarimą dėl kito susitikimo laiko.

Tolimesnių veiksmų planas padeda abiem pusėms sutarti dėl lūkesčių ir kryptingai siekti teigiamų pokyčių. Žemiau esančiame paveiksle pateikiami pagrindiniai žingsniai, kurių svarbu laikytis sudarant tolimesnių veiksmų planą (4 pav.):

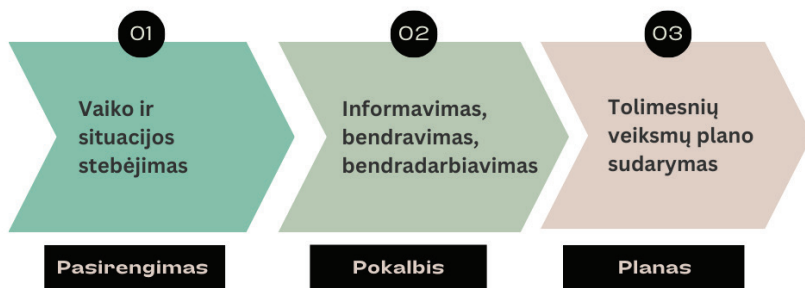

4 pav. Tolimesnių veiksmų plano sudarymo žingsniai

Vienas svarbiausių tolimesnių veiksmų plano aspektas yra suteikti tėvams pakankamai laiko suprasti situaciją ir aptarti, kaip jie gali prisidėti prie savo vaiko emocinio ir akademinio augimo. Tai suteikia tėvams galimybę įsitraukti į vaiko ugdymo(si) procesą ir sustiprina idėją, kad jie vaidina svarbų vaidmenį savo vaiko vystymesi.

Kito susitikimo laiko nustatymas, kurio metu būtų analizuojamas pokytis, yra dar vienas svarbus tolimesnių veiksmų plano elementas. Sistemingi susitikimai leidžia nuosekliai stebėti ir vertinti vaiko pažangą bei užtikrina, kad visi grįžtamojo ryšio teikimo procese dalyvaujantys asmenys būtų atskaitingi už susitarimus. Taip pat sistemingi susitikimai suteikia galimybę įvertinti įgyvendintų strategijų efektyvumą ir atlikti reikiamus pakeitimus.

Žemiau pateiktame paveiksle matome pavaizduotus tris grįžtamojo ryšio teikimo žingsnius, kurie turėtų būti įgyvendinti, siekiant, kad grįžtamojo ryšio pokalbis įgalintų pokyčius (5 pav.).

5 pav. Kokybiško grįžtamojo ryšio teikimo žingsniai

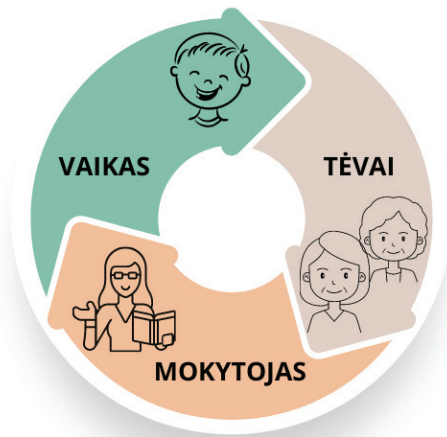
Kokybiško grįžtamojo ryšio proceso dalyvių vaidmenys

Grįžtamojo ryšio procese įprastai dalyvauja du asmenys: grįžtamojo ryšio teikėjas (mokytojas) ir gavėjas (tėvai (globėjai)). Mokytojas yra atsakingas už objektyvų informacijos pateikimą, rekomendacijų pasiūlymą ir tėvų (globėjų) palaikymą siekiant pokyčių. Grįžtamojo ryšio teikėjas turėtų būti komunikabilus, empatiškas ir turėti nuoširdų norą padėti kitam.

Grįžtamojo ryšio gavėjas, kita vertus, atlieka svarbų vaidmenį priimant grįžtamąjį ryšį. Tėvai (globėjai) turėtų būti atviri priimant informaciją, aktyviai klausytis ir klausti, būti pasirengę apmąstyti situaciją ir savo veiksmus. Gavėjas taip pat turėtų aktyviai ieškoti paaiškinimų, ar kreiptis pagalbos, jei reikia.

Taikant grįžtamąjį ryšį ikimokyklinėje įstaigoje be dviejų pagrindinių grįžtamojo ryšio proceso dalyvių, svarbu yra paminėti ir vaiką. Vaiko dalyvavimo grįžtamojo ryšio procese svarbą pagrindžia tai, jog būtent vaiko pasiekimų ar pažangos pokyčių yra siekiama grįžtamojo ryšio pokalbiu. Vaikas taip pat yra grįžtamojo ryšio pokalbio centrinė ašis, nes būtent jo sėkmės ir sunkumai ugdymo(si) procese yra aptariami. Informacija apie vaiką, kuri pateikiama grįžtamojo ryšio pokalbio metu, yra pagrindžiama vaiko veiklos įrodymais (darbeliai, atliktos užduotys, vaiko dalyvavimo veiklose fotografijos), todėl vaikas yra svarbus grįžtamojo ryšio proceso dalyvis, nors jo dalyvavimas jame ir yra netiesioginis.

Grįžtamojo ryšio proceso dalyvių sąveika ikimokyklinėje įstaigoje iliustruojama žemiau pateiktame paveiksle (6 pav.).

6 pav. Grįžtamojo ryšio proceso dalyvių sąveika ikimokyklinėje įstaigoje

Visi kokybiško grįžtamojo ryšio proceso dalyviai priklausomai nuo jų vaidmens atlieka šias funkcijas:

Mokytojas:

- surenka duomenis apie vaiką;
- apibendrina stebėjimo ir analizės duomenis;
- pateikia tikslią ir pagrįstą informaciją;
- sukuria tinkamą pokalbiui aplinką;
- įvardina sunkumus ir inicijuoja susitarimus dėl tolimesnių veiksmų;
- padeda tėvams suprasti problemos esmę ir jų tolimesnį vaidmenį;
- moderuoja grįžtamojo ryšio susitikimą;
- įsitikina, ar pasiektas abipusis susitarimas dėl tolimesnių veiksmų plano.

Tėvai (globėjai):

- aktyviai klauso pateikiamos informacijos;
- užduoda klausimus siekiant aiškumo;
- suteikia grįžtamąjį ryšį mokytojui;
- atsakingai įvertina savo galimybes padėti vaikui;
- bendradarbiauja sudarant susitarimus dėl tolimesnių veiksmų plano.

Vaikas:

- dalyvauja ne tiesiogiai (pristatomi vaiko veiklos ir elgesio rezultatai);
- yra grįžtamojo ryšio pokalbio objektas.

Kokybiško grįžtamojo ryšio teikimo formos

Grįžtamojo ryšio proceso dalyviai gali pasirinkti labai įvairias grįžtamojo ryšio teikimo formas, tokias, kaip žodines diskusijas, rašytinius pranešimus, vaiko veiklos vertinimo rezultatus ir kt., įskaitant ir nežodinio bendravimo elementus. Siekiant pasirinkti tinkamiausią formą, reikėtų atsižvelgti į kontekstą ir grįžtamojo ryšio procese dalyvaujančių asmenų pageidavimus.

Žodinės diskusijos yra viena iš labiausiai paplitusių grįžtamojo ryšio teikimo formų, leidžiančių iš karto bendrauti betarpiškai, aiškintis situaciją ir užduoti rūpimus klausimus. Rašytinė grįžtamojo ryšio teikimo forma, tokia, kaip ataskaitos, vertinimai ar atmintinės, yra fiksuojama įrašu ir leidžia grįžtamojo ryšio dalyviams laikui bėgant vėl sugrįžti prie pateiktos informacijos.

Žodinio ir rašytinio grįžtamojo ryšio teikimo formų privalumai ir trūkumai pateikiami žemiau esančiame paveiksle (7 pav.).

ŽODINIS		RAŠYTINIS
Lengvesnis informacijos pateikimas.		Yra galimybė viską gerai apgalvoti.

Procesas asmeniškėsnis ir betarpiškėsnis.		Nėra apribojimų laike.
Informacija yra mažiau įsimenama.		Gavėjas negali iš karto pasitikslinti informaciją.
Yra rizika klaidingai interpretacijai.		Rašymas gali trukti ilgiau nei pokalbis.

7 pav. Žodinio ir rašytinio grįžtamojo ryšio teikimo formų privalumai ir trūkumai

Be žodinių ir rašytinių bendravimo formų, grįžtamąjį ryšį galima perteikti ir nežodinio bendravimo elementais, tokiais, kaip kūno kalba, veido išraiška, rankų gestais ar balso tonu. Nežodiniu būdu perduodama grįžtamojo ryšio informacija gali papildyti žodinę ar rašytinę informaciją ir sudėti pokalbio dalyviams svarbius akcentus.

Nepriklausomai nuo pasirinktos bendravimo formos, grįžtamasis ryšys gali būti konstruktyvus arba destruktivus. Destruktyvus grįžtamasis ryšys mažina dalyvių motyvaciją siekti norimų pokyčių, todėl rekomenduojama pokalbio metu vengti pakelto balso tono, priekaištavimų, moralizavimo ar kitokio nemotyvuojančio keistis elgesio. Teikdamas konstruktyvų grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams) mokytojas pirmiausia pateikia išsamią ir objektyvią informaciją apie vaiką. Tada mokytojas išryškina stipriąsias vaiko puses ir nurodo, kur ir kaip galima būtų padėti vaikui tobulėti.

Grįžtamasis ryšys gali būti skirtas įvairiems tikslams ir gali būti teikiamas skirtingomis formomis. Tai gali būti vienkartinis susitikimas siekiant aptarti pastebėtą vaiko netinkamą elgesį. Tačiau dažniausiai grįžtamasis ryšys teikiamas tam tikrą laiko tarpą sistemingų susitikimų su tėvais (globėjais) metu siekiant sėkmingos vaiko ūgties.

2. Grįžtamojo ryšio pridėtinė vertė ugdymo procesui

Kokybiškas grįžtamasis ryšys daro tiesioginę įtaką vaikų veiklos rezultatų ir pažangos gerinimui. Jis gali būti formalus arba neformalus, žodinis arba rašytinis, formuojantis naujus įgūdžius arba apibendrinantis situaciją, tačiau visais atvejais grįžtamasis ryšys turi suteikti jo gavėjui konkrečių patarimų ar rekomendacijų, kaip pasiekti norimo pokyčio.

Grįžtamojo ryšio teikimo procesas prasideda nuo to, kad grįžtamojo ryšio teikėjas, t. y. mokytojas, ir jo gavėjai, t. y. tėvai (globėjai), išsiaiškina esamą situaciją, aptaria lūkesčius ir sutaria dėl bendrų tikslų bei sėkmės kriterijų, pagal kuriuos jie vertins vaiko pasiekimų lygį ar vaiko elgesio pokyčius.

Kaip matyti toliau pateiktoje lentelėje, kokybiškas grįžtamasis ryšys turi didelę pridėtinę vertę tiek mokytojui, tiek tėvams (globėjams) ir pačiam vaikui:

Vaikui	<ul style="list-style-type: none"> • Lengvesnė adaptacija pradėjus lankyti darželį. • Didesnis saugumo jausmas ir emocinis komfortas. • Skatinamas aktyvumas ir individuali saviraiška. • Kompensuojamas bendravimo su dirbančiais tėvais (globėjais) trūkumas. • Išauga tėvų (globėjų) vaidmuo. • Plečiasi socialinė patirtis.
Mokytojui	<ul style="list-style-type: none"> • Iš tėvų (globėjų) gautos idėjos, žinios ir patirtis pagerina grupės gyvenimo kokybę. • Skatina nuolat ieškoti ir įgyvendinti įvairias bendravimo su tėvais (globėjais) ir vaikais strategijas (formalias ir neformalias). • Plečiasi vaikų ir jų šeimos narių pažinimas.

Tėvams (globėjams)	<ul style="list-style-type: none"> • Įvaldo konkrečius bendravimo su vaikais būdus įvairiose veiklose. • Geriau supranta savo vaikus ir jų galimybes. • Didėja pasitikėjimas mokytoju ir jo rekomendacijomis. • Susipažįsta su ugdymo procesu ir kasdiene veikla darželyje. • Tobulina auklėjimo namuose kompetenciją. • Keičiasi informacija ne tik su mokytoju, bet ir tarpusavyje. • Įgyja didesnę pasitikėjimą savimi kaip ypač svarbiu savo vaiko ugdytoju.
-----------------------	---

Grižtamojo ryšio teikimo tėvams (globėjams) algoritmas

Sąveika su tėvais viena ar kita forma vyksta kiekvienoje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Nepaisant konkrečios įstaigos turimų žmogiškųjų ir technologinių resursų, tai yra vienas didžiausių iššūkių, su kuriuo susiduria dauguma mokytojų. Sėkmingas bendradarbiavimas visada pirmiausia yra susijęs su mokytojų požiūriu į tėvų (globėjų) vaidmenį ugdymo procese ir pačioje ugdymo įstaigoje.

Šio tarptautinio projekto metu sukūrėme kokybiško grįžtamojo ryšio tėvams (globėjams) teikimo algoritmą. Pirmoje šio algoritmo dalyje pateikiamos idėjos, kaip įtraukti tėvus (globėjus) į grįžtamojo ryšio procesą:

- 1) Periodiškai pateikite klausimynus tėvams šiomis temomis:
  - tėvų (globėjų) lūkesčiai ikimokyklinio ugdymo įstaigai ir mokytojams;
  - aktuali informacija ir rekomendacijos iš specialistų;
  - informacija apie vaiko pasiekimus ir pažangą.

2) Seminarai tėvams (globėjams) su ekspertais įvairiomis temomis, pavyzdžiui, saugus vaiko elgesys, sveika vaiko mityba, būkime mandagūs ir pan.

3) Formalios tėvų (globėjų) įtraukimo į ugdymo procesą galimybės:

- kvietimai dalyvauti apklausoje;
- domėjimasis vaiko ir kitų šeimos narių pomėgiais, laisvalaikiu;
- klausimai apie namuose stebimus vaiko gebėjimus ir sunkumus;
- susitarimų dėl bendradarbiavimo sudarymas;
- rašytinės informacijos (skelbimų lentos, el. laišakai, el. dienynai), skirtos pakviesti tėvus (globėjus) dalyvauti įstaigos renginiuose, pateikimas;
- vaiko pasiekimų aplankas su rašytine informacija ir vaiko darbų pavyzdžiais.

4) Neformalios tėvų (globėjų) įtraukimo į ugdymo procesą galimybės:

- individualūs susitikimai, pokalbiai, konsultacijos;
- šeimos kambarys su biblioteka, kurioje galima pasiskolinti knygų ir stalo žaidimų;
- šventės, išvykos, sporto renginiai, spektakliai, stovyklos su šeimomis;
- seminarai, kuriuose modeliuojamas problemų sprendimas, vaikų ugdymo praktika, padedama tėvams gauti paramą ir kokybiškas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas savo vaikams;
- tėvų ir vaikų idėjos bendroms veikloms namuose ir vėliau dalijimasis tokia veikla su grupės bendruomene (vaizdo įrašai, nuotraukos);
- mokytojo lankymasis vaikų namuose.

Antroji grįžtamojo ryšio teikimo algoritmo dalis skirta bendravimo formoms ir priemonėms, kurias rekomenduojama naudoti teikiant kokybišką grįžtamąjį ryšį ir informaciją apie vaiką. Pagrindinės bendravimo formos gali būti žodinės (telefonu arba susitikus pokalbiui) ir rašytinės (el. paštu, žinute telefonu arba socialiniuose tinkluose, perduodant žinutę popieriaus lapelyje). Grįžtamojo ryšio teikimo priemonės galima pasirinkti iš toliau pateikto sąrašo:

- elektroninis dienynas;
- Facebook arba WhatsApp grupės;
- Padlet siena, skirta dalintis atsiliepimais;

- vaiko pasiekimų aplankas;
- telefonas, el. paštas, įstaigos interneto svetainė, socialiniai tinklai;
- susitikimai „Zoom“ platformoje;
- vaiko pažangos ataskaitos rašymas.

Nepriklausomai nuo mokytojo pasirinktos bendravimo su tėvais (globėjais) formos ir priemonės, svarbiausiu aspektu siekiant suteikti kokybišką grįžtamąjį ryšį tampa abipusiu pasitikėjimu paremta sąveika tarp mokytojo, tėvų (globėjų) ir vaiko. Veiksniai, kurie sąlygoja tarpusavio pasitikėjimą, įvardyti žemiau pateiktame paveiksle (8 pav.).

8 pav. Tarpusavio pasitikėjimą sąlygojantys veiksniai

Norint pasiekti grįžtamojo ryšio susitikimo tikslus, svarbu yra:

- ištirti įvairius šeimos santykių modelius ir jų įtaką vaiko elgesiui (stebint žaidimą, analizuojant vaiko piešinius ir pasakojimus, kalbantis su vaiku, tėvais (globėjais), mokytoju);
- išbandyti ir įvertinti skirtingų bendravimo su vaikais ir tėvais (globėjais) modelių veiksmingumą, atsižvelgiant į vyraujančią emocinį toną (geranoriškumas ir pagarba, supratimas ir empatija ir pan.);

- apsvaistyti ir įgyvendinti konkrečius metodus, skirtus neformaliai bendravimui, turint konkretų tikslą (surinkti pradinę informaciją apie naują vaiką, aptarti įvykusį incidentą, skatinti tėvų (globėjų) susidomėjimą įvairiomis vaikų veiklomis ir t. t.).

3. Svarbiausi aspektai planuojant ir teikiant grįžtamąjį ryšį

Planuojant grįžtamojo ryšio susitikimą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, reikia atidžiai apsvaistyti įvairius veiksnius, kad būtų užtikrintas grįžtamojo ryšio proceso veiksmingumas ir produktyvumas. Pasak amerikiečių organizacijų plėtos ir bendruomenės kūrimo konsultanto Peter Block (2013), pagrindiniai aspektai, į kuriuos reikia atsižvelgti modeliuojant grįžtamojo ryšio susitikimą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, yra šie:

1. Aiškiai apibrėžti grįžtamojo ryšio susitikimo tikslą. Tai gali būti tam tikro klausimo aptarimas su kolegomis, vaiko pažangos įvertinimas arba tėvų iškeltų problemų sprendimas. Tikslas apibrėžimas padeda nustatyti susitikimo pobūdį ir kryptį..
2. Tiksliai įvardyti, kas turėtų dalyvauti grįžtamojo ryšio susitikime. Paprastai tai būna ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbuotojai, pavyzdžiui, mokytojai, administracijos atstovai ir specialistai, taip pat tėvai (globėjai). Svarbu užtikrinti visų susijusių suinteresuotųjų šalių atstovavimą, kad būtų atstovaujama įvairioms nuomonėms ir skatinamas bendradarbiavimas.
3. Sudaryti išsamią darbotvarkę, kurioje būtų išdėstytos temos ir klausimai, kurie bus aptariami per grįžtamojo ryšio susitikimą. Tai padeda išlaikyti diskusijų kryptingumą ir užtikrina, kad bus aptarti visi svarbūs klausimai. Rekomenduojama darbotvarke su tėvais (globėjais) ir kitais grįžtamojo ryšio dalyviais pasidalinti iš anksto, kad visi galėtų atvykti pasiruošę ir svariai prisidėti prie pokalbio.
4. Pasirinkti tinkamą vietą ir laiką grįžtamojo ryšio susitikimui, atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip patogumas, prieinamumas ir privatumas. Vieta

turėtų būti įrengta taip, kad būtų sudarytos palankios sąlygos atviram bendravimui ir bendradarbiavimui. Susitikimo laikas turėtų būti tinkamas visiems dalyviams, kad jame galėtų dalyvauti visos suinteresuotos šalys..

5. Kurti grįžtamojo ryšio susitikimo metu pozityvią ir įtraukią atmosferą, skatinant pagarbų bendravimą, aktyvų klausymąsi ir atvirumą kitų nuomonei. Taip pat svarbu pabrėžti konfidencialumo išlaikymo ir pagarbos skirtingoms perspektyvoms svarbą. Tai padeda sukurti saugią erdvę, kurioje visi grįžtamojo ryšio dalyviai jausis patogiai dalydamiesi savo mintimis ir rūpesčiais.
6. Pradėti grįžtamojo ryšio susitikimą pateikiant svarbiausią pagrindinę informaciją arba situacijos kontekstą, ypač jei aptariami konkretūs klausimai ar susirūpinimas dėl situacijos. Taip užtikrinama, kad visi pokalbio dalyviai aiškiai suprastų situaciją ir galėtų pilnavertiškai prisidėti prie susitikimo metu kylančios diskusijos.
7. Suteikti galimybę visiems grįžtamojo ryšio pokalbio dalyviams išsakyti savo mintis, susirūpinimus ir pasiūlymus, siekiant abipusio keitimosi informacija. Skatinti aktyvų mokytojų ir tėvų (globėjų) dalyvavimą grįžtamojo ryšio pokalbiuose, puoselėjant bendradarbiavimo požiūrį į problemų sprendimą ir sprendimų priėmimą.
8. Subalansuoti diskusiją sutelkiant dėmesį ir į stipriąsias, ir į tobulintinas vaiko elgesio sritis. Svarbu yra objektyviai įvertinti ir pripažinti vaiko pasiekimus ir stebimą pažangą. Konstruktiviai spręsti visus kylančius sunkumus ar iššūkius, teikiant pasiūlymus ir tobulinimo strategijas.
9. Bendradarbiaujant mokytojams ir tėvams (globėjams) sukurti tolimesnių veiksmų planą, remiantis grįžtamojo ryšio pokalbio metu kilusiomis diskusijomis ir išvalgomis. Toks planas būtų skirtas aktualioms tobulintinoms sritims spręsti. Sudarant tolimesnių veiksmų planą svarbu aiškiai apibrėžti atsakomybes, terminus ir laukiamus rezultatus bei užtikrinti, kad toks planas būtų realistiškas ir įgyvendinamas, o siekiami tikslai pamatuojami.
10. Po grįžtamojo ryšio susitikimo svarbu yra veikti pagal susitartą tolimesnių veiksmų planą ir reguliariai peržiūrėti pažangą. Nuolat stebėti tarpusavyje sutartų strategijų įgyvendinimą ir įvertinti jų veiksmingumą. Reguliarių grįžtamojo ryšio susitikimų metu informuoti tėvus (globėjus) apie stebimą arba nestebimą vaiko pažangą ir prireikus koreguoti planą.

Įtraukus šiuos pagrindinius punktus, gerai sumodeliuotas grįžtamojo ryšio susitikimas gali paskatinti bendradarbiavimą, augimą ir tobulėjimą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.

Kokybišką grįžtamąjį ryšį taip pat lemia pasirinktų bendravimo formų su tėvais (globėjais) veiksmingumas. Keletas jų, kurias ypač rekomenduojama taikyti ikimokyklinio ugdymo įstaigose:

- Konsultacijos. Jos yra svarbios tėvams (globėjams), kuriems reikia padėti susipažinti ir patarti vaikų auklėjimo ir ugdymo klausimais. Tokioms konsultacijoms mokytojai gali nusimatyti savo darbo grafike fiksuotą laiką ir jį paskelbti įstaigos interneto svetainėje, socialinių tinklų grupėse ar kitomis tėvams (globėjams) prieinamomis priemonėmis. Taip pat mokytojas gali rekomenduoti tėvams (globėjams) susitikti su pagalbos vaikui specialistais tolimesnėms konsultacijoms.

- Atvirų durų dienos įstaigoje. Tai galimybė tėvams (globėjams) apsilankyti įstaigoje ar grupėje organizuojamose veiklose ir renginiuose. Dalyvauti tokiose veiklose tėvai (globėjai) gali kaip stebėtojai arba kaip pilnaverčiai dalyviai, aktyviai įsitraukdami į veiklas su vaikais.

- Ataskaita apie vaiko pasiekimus ir pažangą, kurią mokytojas pateikia tėvams (globėjams). Ataskaitoje informacija turėtų būti pateikiama pozityviu tonu, sutelkiant dėmesį ir į stipriąsias vaiko puses, ir į tobulintinas sritis. Taip pat informacija turėtų būti pateikiama objektyviai, argumentuotai ir įtikinamai.

Apibendrinant galima teigti, kad grįžtamasis ryšys yra galingas bendravimo, asmenybės augimo ir tobulėjimo įrankis. Norint maksimaliai sustiprinti grįžtamojo ryšio poveikį ir pridėtinę vertę, būtina suprasti pagrindinius kokybiško grįžtamojo ryšio elementus, laikytis grįžtamojo ryšio teikimo žingsnių, pripažinti grįžtamojo ryšio teikėjų ir gavėjų vaidmenis ir naudoti kaip galima įvairesnes bendravimo formas bei priemones. Priimdami grįžtamąjį ryšį kaip skatinantį pokytį procesą, visi jo dalyviai, įskaitant vaikus, gali tobulėti, mokytis iš savo patirties ir siekti tolimesnių tikslų.

Literatūra

- Betz, A. (2013). The art and science of effective feedback: What works, what does not... and why. *Human Resource Management International Digest*, 21(2), 37-40. DOI: <https://doi.org/10.1108/09670731311306832>
- Block, P. (2013). *Nepriekaištingas konsultavimas: kaip paskatinti naudotis jūsų kompetencija*. Eugrimas.
- Burvytė, S., & Kelpšienė, M. (2017). Promoting positive parenting in preschool institutions-how to build a relationship based on mutual respect among teachers, parents and children. In *Local responses, global advances: towards competent early childhood systems: ISSA international conference: presentations: 4–6 October, Ghent, Belgium*.
- Casey, A. M., & McWilliam, R. A. (2011). The characteristics and effectiveness of feedback interventions applied in early childhood settings. *Topics in Early Childhood Special Education*, 31(2), 68-77. DOI: <https://doi.org/10.1177/0271121410368141>
- Gyurov, D., Koleva, I., Gurova, B., & Penev, R. (2008). *Models of pedagogical interaction "family-kindergarten"*. Prosveta.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). Gūžtamajo ryšio galia. *Review of Educational Research*, 77, 81.
- Juozaitis, A. (2012). *Ugdomieji pokalbiai. Apie koučingą ir mentoringą*. Lietuvos edukologijos universiteto leidykla.
- Palmer, P. J. (2017). *The courage to teach: Exploring the inner landscape of a teacher's life*. John Wiley & Sons.
- Programmer for International Student Assessment. (2012). *PISA Let's Read Them a Story! The Parent Factor in Education*. Organization for Economic Co-Operation & Development. Prieiga per internetą – <https://www.oecd.org/education/school/programmeforinternationalstudentassessmentpisa/pisa-letsreadthemastorytheparentfactorineducation.htm>
- Senge, P., Cambron-McCabe, N., Lucas, T., Smith, B., Dutton, J., & Kleiner, A. (2008). *Besimokanti mokykla*. Versa.
- Stone, D., & Heen, S. (2018). *Gūžtamasis ryšys: džiaugiuosi, kad pasakei. Menas ir mokslas priimti gūžtamąjį ryšį*. Alma littera.
- Toronto, C. E., & Remington, R. (Eds.). (2020). *A step-by-step guide to conducting an integrative review* (pp. 1-9). Springer International Publishing.

Kasdienio gyvenimo situacijos: gerosios praktikos pavyzdžiai

Šioje knygos dalyje, remiantis ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų patirtimi bei diskusijomis, vykusiomis tarptautinio projekto susitikimų metu, bus pristatomos ir analizuojamos situacijos, su kuriomis jie susiduria kasdieniame darbe. Situacijos buvo atrinktos atsižvelgiant į tai, jog su analizuojamomis situacijomis kasdienėje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje susiduria visų šalių mokytojai. Situacijų analizė ir gerosios patirties pavyzdžiai gali būti naudojami kaip įkvėpimas ir (arba) simuliacija mokytojams, kad jie galėtų pasirengti savo bendradarbiavimo su tėvais (globėjais) planą.

Situacija Nr. 1

Kaip paskatinti vaiką mokytis namuose?

Trumpas situacijos aprašymas

Septynerių metų mergaitė ikimokyklinę įstaigą lanko penkerius metus. Mergaitė dažnai serga lengvomis peršalimo ligomis. Kitų sveikatos sutrikimų ir specialiųjų ugdymosi poreikių nepastebėta. Vaikas gyvena pilnoje šeimoje, yra jauniausias iš 3 vaikų: seserys yra 8 ir 10 metų amžiaus. Šeimos nariai viską daro už mergaitę, nes mano, kad ji yra maža ir pati daug ko negali padaryti.

Mergaitė turi gerai išlavintą ilgalaikę atmintį. Sunkumų patiria bendraudama su aplinkiniais – tiek su vaikais, tiek su suaugusiais. Ji drovi, kartais apatiška, tyli, nesidomi tuo, kas vyksta aplinkui, laiką renkasi leisti viena arba su konkrečiu vaiku. Mergaitei būdingas emocinis abejingumas – ji nerodo emocijų. Situacijose, kuriose reikia pastangų, mergaitė linkusi verksti arba nereaguoti į tai, kas vyksta aplinkui.

Problema: mergaitė nenori mokytis naujų įgūdžių ir įgyti naujų žinių. Jaučiasi patenkinta tuo, ką žino dabar. Jai ne itin rūpi mokymasis ir pasiruošimas mokyklai.

Kartais apsimeta, kad negirdi mokytojų ir tėvų. Problemą pastebėjo mokytojai, pasikalbėję su jos tėvais.

Rekomendacijos grįžtamojo ryšio situacijų vaidmenims	
Mokytojas	Tarp mokytojo ir tėvų atsiradęs pasitikėjimu grįstas ryšys padėjo mokytojui daugiau sužinoti apie vaiko pomėgius (gyvūnai, muzika, šokiai, bendravimas).
Tėvai (globėjai)	Grįžtamojo ryšio pokalbio pradžioje tėvai nenorėjo sutikti su jiems pristatyta situacija, nes vaikas yra protingas ir neturi jokių specialiųjų ugdymosi poreikių.
Stebėtojas	Kas pavyko? <ul style="list-style-type: none"> • Po kelių susitikimų su mokytoja tėvai pripažino pastebėtos problemos svarbą. • Tėvai pradėjo priimti mokytojos patarimus ir įsitraukė į darželio veiklą.
Rekomendacijos tolimesnių veiksmų planui	
Galimi tėvų (globėjų) įsipareigojimai	<ul style="list-style-type: none"> • Padėti vaikui namuose atlikti sudėtingesnes užduotis. • Skatinti vaiko norą mokytis tai parodant asmeniniu pavyzdžiu, t. y. skaityti knygas namuose, dažniau lankytis bibliotekoje.
Galimos mokytojo atsakomybės	<ul style="list-style-type: none"> • Kartu su tėvais (globėjais) sudaryti planą, kaip motyvuoti vaiką mokytis namuose, pvz.: skaityti knygas prieš miegą, supažindinti su įvairiomis profesijomis: gydytojo ar inžinieriaus, pakviečiant tėvus (globėjus) jas pristatyti. • Skatinti vaiką dirbti grupėse ir rengti įvairius projektus.

Situacija Nr. 2

Kaip padėti tėvams (globėjams) suprasti jų aktyvaus dalyvavimo svarbą vaiko ugdymo(si) procese?

Trumpas situacijos aprašymas	
<p>Šešerių metų mergaitė neturi nei sveikatos problemų, nei specialiųjų ugdymosi poreikių. Ji yra vienintelis vaikas šeimoje ir gyvena tik su mama, tėvas mirė, kai ji buvo labai maža. Mergaitė kalba dviem kalbomis, tačiau turi kalbos sunkumų: sunkiai taria žodžius, sunkiai supranta jų prasmę bei sudaro logiškus sakinius. Taip pat pastebimi nedideli dėmesio koncentravimo sunkumai. Mergaitė noriai dalyvauja visose darželyje siūlomose veiklose ir su malonumu lanko logopedo užsiėmimus. Mama aiškina, kad namuose mergaitei padėti neturi galimybių. Jos manymu, vaikas turi visko išmokti darželyje. Mokymosi sunkumus ir kalbos problemas įvardijo tiek mama, tiek auklėtoja.</p>	
Rekomendacijos grįžtamojo ryšio situacijų vaidmenims	
Mokytojas	<p>Mokytoja paskatino mamą atsakyti į jai iškeltus klausimus. Be to, svarbu yra padėti mamai geranoriškai priimti problemą ir pripažinti, kad esamą situaciją reikia keisti.</p>
Tėvai (globėjai)	<p>Mama supranta situaciją, tačiau yra labai užsiėmusi ir negali daug laiko praleisti su dukra, todėl pasikliauja tik mokytojais. Susitikimų metu mama sutiko, kad skirs daugiau laiko žaidimams ir bendrai veiklai su vaiku.</p>

Stebėtojas	<p>Kas pavyko?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokytoja pradeda nuo pozityvios žinutės, pasidalydama savo pastebėjimais apie vaiko sunkumus. • Mokytoja pakviečia mamą kartu su dukra atlikti keletą veiklų namuose. Aplinkoje mergaitei reikia girdėti taisyklingai tariamus žodžius, mama turi juos kartoti kartu su vaiku, kalbėti ir padėti taisyklingai išarti žodžius. • Mamos požiūriu, problema yra tai, kad jai trūksta laiko dirbti su vaiku namuose, tačiau ji sutiko prisijungti prie mergaitės ugdymo. • Mokytoja žingsnis po žingsnio pateikia rekomendacijas ir paskiria kitą susitikimą su mama.
Rekomendacijos tolimesnių veiksmų planui	
Galimi tėvų (globėjų) įsipareigojimai	<ul style="list-style-type: none"> • Mokytojo siūloma kalbų mokymosi namuose veikla. • Mokytojas rekomenduoja bendrauti su vaiku žaidžiant ir atliekant namų ruošos darbus – gaminant maistą, tvarkantis ir pan. • Reguliarus bendravimas su mokytoju (susitikimas kartą per mėnesį) ir pokyčių aptarimas. • Lankymasis pas logopedą.
Galimos mokytojo atsakomybės	<ul style="list-style-type: none"> • Parengti individualų vaiko raidos planą. • Periodinės konsultacijos su logopedu darželyje. • Papildoma veikla mergaitei darželyje. • Reguliariai bendrauti su mama (susitikimas kartą per mėnesį) ir aptarti pokyčius.

Situacija Nr. 3

Kaip išmokyti vaiką spręsti konfliktines situacijas nenaudojant agresijos?

Trumpas situacijos aprašymas	
<p>Šešerių metų berniukas neturi sveikatos problemų ar specialiųjų ugdymosi poreikių. Berniukas gyvena pilnoje šeimoje: mama, tėtis ir jaunesnis brolis. Vaikas geba užmegzti socialinę kontaktą tiek su vaikais, tiek su suaugusiais ramiose situacijose. Jam gerai sekasi atlikti matematinės užduoties. Probleminėse situacijose berniuko elgesys pakinta, jis tampa itin emociingas, pradeda pulti kitus vaikus, jei negauna iš jų norimo žaislo. Problema. Jaunesnis brolis berniuko šeimoje atsirado tuomet, kai jam buvo 4 metai. Įprastai berniuko netinkamas elgesys bei smurto prieš kitus vaikus raiška būna nedelsiant sustabdoma. Mokytojas kartu su vaiku organizuoja pokalbį. Pokalbio metu aiškinasi konflikto priežastį ir paaiškina, kaip galima tinkamai išspręsti konfliktą, taip pat aptaria netinkamo elgesio pasekmes. Tačiau tokių pokalbių poveikis yra trumpalaikis ir per dieną kelis kartus berniuko netinkamas elgesys kartojasi.</p>	
Rekomendacijos grįžtamojo ryšio situacijų vaidmenims	
Mokytojas	Pirmiausia mokytojas paklausė tėvų, kaip jie sprendžia agresyvaus vaiko elgesio problemas namuose. Tada mokytojas pateikė informaciją tėvams, jog jei jie negali nuraminti vaiko, jiems reikėtų pasinaudoti kai kuriais išbandytais ir veikiančiais būdais.
Tėvai (globėjai)	Tėvai suprato ir pripažino agresijos problemą savo vaiko elgesyje.

Stebėtojas	<p>Kas pavyko?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojas pokalbį pradėjo nuo pozityvios žinutės, pasidalydamas savo pastebėjimais apie sėkmingą berniuko įsitraukimą į matematinę veiklą darželyje. • Rekomendacijos tėvams (globėjams), kaip padrašinti vaiką, kad jis įveiktų agresiją. • Žinių ir supratimo perdavimas yra dvipusis procesas: iš darželio į namus ir iš namų į darželį.
Rekomendacijos tolimesnių veiksmų planui	
Galimi tėvų (globėjų) įsipareigojimai	<ul style="list-style-type: none"> • Daugiau laiko praleisti kartu su vaiku: mokytis žaidžiant, skaityti pasakas, taikyti pykčio kontrolės metodus, netaikyti kūno bausmių. • Reguliarus bendravimas su mokytoju ir pokyčių dinamikos aptarimas. • Kontroliuoti vaizdo žaidimų ir televizijos laidų turinį ir laiką, kad nebūtų skatinamas agresyvus elgesys. • Registruotis vaikų psichologo konsultacijoms.
Galimos mokytojo atsakomybės	<ul style="list-style-type: none"> • Reguliariai bendrauti su tėvais (globėjais) ir aptarti pokyčių dinamiką. • Pateikti tėvams (globėjams) aiškias rekomendacijas, kaip žingsnis po žingsnio padėti savo vaikui. • Parengti individualų vaiko ugdymo(si) planą. • Pripažinti ir vertinti būdus, kuriais tėvai (globėjai) gali dalyvauti vaiko vystymesi ir mokymesi. • Padėti tėvams (globėjams) įgyti žinių ir įgūdžių, kaip valdyti vaikų elgesį, stiprinti jų pasitikėjimą ir empatiją, kad galėtų veiksmingai naudotis šiais įgūdžiais

Situacija Nr. 4

Kaip tėvai (globėjai) gali padėti vaikui įgyti mokymuisi pradinėje mokykloje reikalingų įgūdžių?

Trumpas situacijos aprašymas	
<p>Šešerių metų berniukas jau dvejus metus lanko darželį. Berniukas gyvena pilnoje šeimoje ir joje yra vienintelis vaikas. Tėvai turi gerą išsilavinimą ir geras pajamas. Berniukas protingas ir socialus, empatiškas. Berniukas turi kalbos problemų. Problemą išskėlė tėvai. Berniukas visada elgiasi vienodai, o jei negali ištarti žodžio, tai išreiškia jį judesiais arba panašiais žodžiais. Taip elgiasi visą laiką, visų veiklų metu. Mokytoja stebėjo vaiką visus metus ir jau kalbėjosi su tėvais apie šią problemą. Mokytoja stengiasi padėti jam lavinti kalbą suteikdama daugiau laiko išreikšti savo mintis žodžiu. Mokytojos veiksmai paveikė vaiką ir situaciją, jo kalba gerėja, jis tris kartus per savaitę užsiima logoterapija, o kalbos problema nedaro įtakos jo rašymui.</p>	
Rekomendacijos grįžtamojo ryšio situacijų vaidmenims	
Mokytojas	Mokytojas užmezgė pasitikėjimu grįstą bendradarbiavimo su tėvais ryšį. Tėvai palankiai vertino mokytojo rekomendacijas ir noriai padėjo savo vaikui.
Tėvai (globėjai)	Po pokalbių su mokytoju tėvai suprato, kad jų vaikui labai sunku išreikšti savo mintis žodžiu.
Stebėtojas	Kas pavyko? Problemą pastebėjo tėvai ir mokytojai, abi pusės susitarė dėl bendro veiksmų plano.

Rekomendacijos tolimesnių veiksmų planui	
Galimi tėvų (globėjų) įsipareigojimai	<ul style="list-style-type: none"> • Apsilankyti pas kitus specialistus dėl papildomų konsultacijų (neurologo, ergoterapeuto, psichologo ir kt.). • Laikytis mokytojo pateikto veiklų plano, skirto kalbos lavinimui namuose (motoriniai pratimai, didaktiniai žaidimai, logopediniai pratimai ir t. t.). • Tęsti bendravimą su mokytoju ir aptarti vaiko kalbos raidos pokyčius. • Tęsti sistemingą lankymąsi pas logopedą.
Galimos mokytojo atsakomybės	<ul style="list-style-type: none"> • Tęsti bendravimą su tėvais (globėjais) ir aptarti vaiko kalbos raidos pokyčius. • Periodiškai konsultuotis su logopedu darželyje.

Situacija Nr. 5
Kaip padėti tėvams (globėjams) priimti žinią, jog turi
specialiųjų ugdymosi poreikių vaiką, ir paskatinti
bendradarbiauti?

Trumpas situacijos aprašymas

Penkerių metų mergaitė darželį lanko dvejus metus. Mergaitė yra vienintelis vaikas pilnoje šeimoje. Iki trejų metų ji gyveno užsienyje. Fiziškai mergaitė yra sveika, tačiau valgo tik tam tikros rūšies maistą, daugiausia angliavandenius ir vaisius. Ji atsisako valgyti šakute ir šaukštu. Mergaitė kalba labai mažai ir tyliai, bet supranta kitus. Daugiausia ji vartoja šablonines frazes. Tėvai sako, kad anksčiau ji kalbėjo, bet grįžusi iš užsienio nustojo kalbėti. Su ja sunku užmegzti akių kontaktą.

Ji sėdi vienoje įprastoje vietoje darželio grupėje. Mergaitė mėgsta žaisti šalia vaikų su dėlionėmis, kaladėlių, galvosūkių, domino žaidimais, mažomis figūrėlėmis lėlių namelyje. Piešdama žmogų jį vaizduoja su visomis kūno dalimis. Veiklos metu ji sėdi su kitais vaikais prie stalo. Garsiai skambanti muzika ją trikdo, tačiau ji mėgsta šokti ir kartais įsitraukia į bendrą šokį.

Problema iškėlė mokytojai. Kai mokytojas ar kas nors iš kolektyvo nori jai ką nors pasakyti, ji pradeda rėkti, rodyti pirštu, mėtyti, daužyti, šaukti nesuderinamus žodžius. Toks elgesys stebimas kasdien, tai pasireiškia ją atvedus į darželį, tuomet kai ji turi atsistoti į ratą su kitais vaikais, atsikelia iš pietų miego, turi būti aprengta arba kai kas nors nori jai padėti. Toks elgesys kelia stresą grupės vaikams, nors jie ją priima. Vaikas taip elgiasi tik su suaugusiaisiais, rečiau – su vaikais. Toks elgesys pastebimas nuo tada, kai ji pradėjo lankyti darželį.

Rekomendacijos grįžtamojo ryšio situacijų vaidmenims

Mokytojas

Mokytojas inicijavo susitikimą su tėvais ir pristatė, kaip grupės aplinka pritaikyta vaikui. Iš pradžių mokytojui ir tėvams buvo sunku bendradarbiauti.

Tėvai (globėjai)	Tėvai nesutinka, kad jų vaikas turi specialiųjų ugdymosi poreikių, nes namuose vaikas yra patenkintas, mergaitės žinios atitinka amžių, ji elgiasi adekvačiai ir yra fiziškai sveika. Tai reiškia, kad namuose nėra tinkamai atsižvelgiama į vaiko poreikius.
Stebėtojas	<p>Ką pavyko išsiaiškinti?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojas pokalbį pradeda nuo teigiamų dalykų, kuriuos pastebėjo vaiko elgesyje. • Mokytojas papasakoja tėvams apie situacijas, kurios kelia nerimą, ir klausia, ar tai pastebima namuose. • Mokytojas dalijasi, kokiais būdais ir formomis stengiasi ugdyti teigiamą vaiko elgesį darželyje. • Abi pusės, mokytojas ir tėvai, sugebėjo išklaudyti viena kitą ir įsigilinti į problemą.
Rekomendacijos tolimesnių veiksmų planui	
Galimi tėvų (globėjų) įsipareigojimai	<ul style="list-style-type: none"> • Periodiškai konsultuotis su mokytojais ir specialistais, dirbančiais su vaiku darželyje. • Pasikonsultuoti su neurologu ir vaikų psichologu, kad įsitikintų, kokių specialiųjų poreikių turi vaikas ir kad vengimas tai pripažinti gali turėti pasekmių, kurios paveiks vaiko gyvenimą, jei pagalba nebus suteikta laiku. • Namuose nustatyti taisykles visai šeimai, nes svarbu, kad vaikas suprastų, jog taisyklės ir atsakomybė galioja visiems. • Įtraukti vaiką į kasdienę veiklą: stalo serviravimą, maisto gaminimą, bendrus šeimos valgius. • Skatinti vaiką bendrauti už šeimos ribų su kitais suaugusiais ir vaikais, kad ugdytųsi bendravimo įgūdžius. • Užtikrinti vaikui užklasinę veiklą, susijusią su vaiko stipriosiomis pusėmis (menas, dizainas, šokis ir pan.).

Galimos mokytojo atsakomybės	<ul style="list-style-type: none"> • Su tėvais (globėjais) susitarti dėl kito susitikimo laiko pokyčių dinamikai aptarti. • Sukurkite vizualų dienos ritmą vaikui darželyje. • Sumodeliuoti aplinką taip, kad ji būtų lengviau pritaikoma vaikui. • Pasikonsultuoti su kitais specialistais, pavyzdžiui, psichologu, logopedu ir kt. • Parengti individualų vaiko ugdymo(si) planą.
------------------------------	--

Situacija Nr. 6

Kaip padėti vaikui, turinčiam kalbos sunkumų, ugdyti(s) bendravimo įgūdžius?

Trumpas situacijos aprašymas	
<p>Ketverių metų berniukas 7 mėnesius lanko darželį. Vaikas neturi sveikatos problemų ir specialiųjų ugdymosi poreikių. Vaiko šeima yra imigrantai iš kaimyninės šalies. Jis yra antras vaikas šeimoje. Berniukas yra protingas ir bendraujantis, bet kadangi jo nesupranta kiti vaikai, jis dažnai žaidžia vienas.</p>	
Rekomendacijos grįžtamojo ryšio situacijų vaidmenims	
Mokytojas	Mokytojas analizavo situaciją ir skatino tėvus kelti klausimus, nustatė berniuko veiklos namuose galimybes ir palaikė nuolatinį dialogą. Pokalbio pabaigoje abi šalys susitarė dėl tolimesnių veiksmų plano ir kito susitikimo datos.
Tėvai (globėjai)	Tėvai pripažino problemą, pokalbio metu gilinosi į ją ir parodė, kad jiems rūpi vaiko gerovė darželyje. Kartu su mokytoju jie svarstė, ką galėtų padaryti namuose, kad padėtų vaikui, turinčiam kalbos sunkumų.

Stebėtojas	<p>Kas pavyko?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojas labai mandagiai paklausė tėvų, kaip vaikui sekasi namuose, ir po kurio laiko jie prisipažino, kad namuose • berniukas kalba netaisyklingai ir neištaria žodžių galūnių. • Mokytojas paklausė tėvų, ar jie žino ir turi patirties, idėjų kaip padėti berniukui. Tuo pačiu atsargiai pateikė keletą rekomendacijų, kokią veiklą su vaiku jie galėtų atlikti namuose. • Mokytojas patarė kreiptis pagalbos į logopedą.
Rekomendacijos tolimesnių veiksmų planui	
Galimi tėvų (globėjų) įsipareigojimai	<ul style="list-style-type: none"> • Daugiau laiko praleisti su vaiku užsiimdami šia veikla: knygų skaitymu, žodžių žaidimais, lingvistiniais ločio žaidimais ir kt. • Bendrauti su vaiku kartojant sunkesnius žodžius ir padedant berniukui išsakyti žodžius iki galo. • Užtikrinti periodinę logopedo pagalbą.
Galimos mokytojo atsakomybės	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultuotis su logopedu ir kitais pagalbos vaikui specialistais darželyje. • Tęsti bendravimą su tėvais (globėjais), kad būtų aptariama vaiko kalbos pažangos dinamika.

Situacija Nr. 7
Kaip padėti vaikui įgyti daugiau atsakomybės
už savo elgesį?

Trumpas situacijos aprašymas	
<p>Šešerių metų berniukas trejus metus lanko vaikų darželį. Berniukas gyvena pilnoje šeimoje ir turi jaunesnį brolių. Jis patiria sunkumų tardamas tam tikrus garsus, tačiau jo žodynas patenkinamai platus. Vaikas yra jautrus ir siekia dėmesio vengdamas laikytis taisyklių tiek namuose, tiek ir darželyje. Labiausiai jo netinkamas elgesys pasireiškia, kai jis turi laikytis instrukcijų ir susitarimų.</p> <p>Tėvai prašė mokytojo pagalbos, kad padėtų nustatyti ribas ir supažindintų vaiką su taisyklėmis.</p>	
Rekomendacijos grįžtamojo ryšio situacijų vaidmenims	
Mokytojas	Šią problemą iškėlė tėvai, todėl per grįžtamojo ryšio susitikimą daugiausia dėmesio buvo skiriama situacijai aptarti ir tolimesniems veiksams numatyti. Bendradarbiavimu grįstas ryšys užsimezgė nuo pat pradžių. Tiek tėvai, tiek mokytojas noriai ir atvirai dalijosi informacija..
Tėvai (globėjai)	Tėvai patys iškėlė problemą. Jie pripažino, kad vaikui reikalinga pagalba iš šalies, ir kreipėsi į mokytoją dėl galimų veiklos su vaiku rekomendacijų.
Stebėtojas	<p>Kas pavyko?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tėvai pripažino situaciją ir prisiėmė atsakomybę ją keisti. • Priimti abipusiai susitarimai siekiant pokyčio.

Rekomendacijos tolimesnių veiksmų planui	
Galimi tėvų (globėjų) įsipareigojimai	<ul style="list-style-type: none"> • Daugiau laiko praleisti su vaiku, žaidžiant mokomuosius žaidimus. • Kartu su vaiku sukurti elgesio namuose taisykles bei motyvavimo už jų laikymąsi sistemą. • Pasikonsultuoti su logopedu ir vaikų psichologu. • Išanalizuoti, kokie yra santykiai šeimoje (ar abu vaikai gauna vienodą dėmesį ir ar su jais elgiamasi vienodai).
Galimos mokytojo atsakomybės	<ul style="list-style-type: none"> • Tęsti bendravimą su tėvais (globėjais) ir aptarti vaiko elgesio pokyčius. • Supažindinti vaiką su motyvacinė sistema, kad būtų galima padėti jam elgtis tinkamai.

Situacija Nr. 8
Kaip padėti tėvams (globėjams) pripažinti vaiko išskirtinius gebėjimus bei parinkti jam tinkamą popamokinę veiklą?

Trumpas situacijos aprašymas
<p>Šešerių metų berniukas. Dvikalbis. Jis yra antras vaikas šeimoje. Puikiai piešia, bet vengia laisvai reikšti savo mintis. Mokytojas pastebi, kad vaikas yra žemos savivertės, jam taip pat trūksta savigarbos. Vaikas yra užsidaręs savyje, o kai jam tenka atsiskleisti prieš grupę, jis atrodo sutrikęs ir stengiasi to išvengti.</p>
Rekomendacijos grįžtamojo ryšio situacijų vaidmenims

Mokytojas	Dialogas su tėvais buvo užmegztas po to, kai mokytojas pasidalijo pastebėjimais apie vaiko gabumus. Pristatydamas situaciją mokytojas naudojo konkrečius pavyzdžius, kuomet berniukui buvo sunku pristatyti savo darbą, pvz.: „Vakar/ šiandien jis...“. Mokytojo rekomendacijoms tėvai pritarė, o susitikimo pabaigoje buvo priimti bendri susitarimai.
Tėvai (globėjai)	Tėvams sunku esamą situaciją pripažinti kaip problemą. Jų nuomone, drovumas ir žema savivertė yra išaugama.
Stebėtojas	Kas pavyko? <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojas pradėjo nuo pozityvios žinutės, pasidalydamas savo pastebėjimais apie berniuko talentą piešti ir stengėsi įtraukti tėvus į berniuko talento pripažinimą. • Mokytojas aktyviai uždavinėjo klausimus apie situaciją namuose: ar vaikas namuose rodo savo darbus šeimos nariams, pasakoja apie juos, atsako į jam pateikiamus klausimus. • Pirmiausia mokytojas paklausė, kaip tėvai gali prisidėti ugdant vaiko talentą ir stiprinant jo pasitikėjimą savimi, o paskui pateikė savo rekomendacijas.
Rekomendacijos tolimesnių veiksmų planui	
Galimi tėvų (globėjų) įsipareigojimai	<ul style="list-style-type: none"> • Labiau domėtis ir skatinti vaiko meninę veiklą. • Kartu su vaiku lankytis meno muziejuose. • Reguliariai bendrauti su mokytoju ir dalintis situacijos pokyčiais.
Galimos mokytojo atsakomybės	<ul style="list-style-type: none"> • Glaudžiai bendradarbiauti su tėvais (globėjais) ir aptarti vaiko raidos pažangą. • Suteikti daugiau galimybių vaikui save išreikšti grupėje, jam saugioje aplinkoje. • Skatinti vaiką tyrinėti savo talentus.

Tarptautinės kokybiško grįžtamojo ryšio vertinimo apklausos

Siekiant įvertinti kokybiško grįžtamojo ryšio teikimo procesą ikimokyklinio ugdymo įstaigose visose penkiose projekte dalyvavusiose šalyse, per trejus metus buvo atliktos šios apklausos ir analizės:

- grįžtamojo ryšio taikymo ikimokyklinio ugdymo įstaigose mokytojų apklausa (1 priedas);
- grįžtamojo ryšio taikymo ikimokyklinio ugdymo įstaigose tėvų (globėjų) apklausa (2 priedas);
- mokytojų, teikusių grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams), refleksija (3 priedas);
- tėvų (globėjų), gavusių grįžtamąjį ryšį iš mokytojo, refleksija (4 priedas);

Tėvų (globėjų) palaikymas ir įsitraukimas į ugdymo(si) procesą gali turėti didelę įtaką vaiko ugdymo(si) sėkmei, todėl labai svarbu, kad ugdymo įstaigos imtųsi visų įmanomų veiksmų, skatinančių aktyvų mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimą. Kuo daugiau komunikuosime su tėvais (globėjais), tuo vaikui bus lengviau išgyventi pokyčius, vykstančius jo gyvenime, dalyvauti kasdienėse bei ugdymo(si) įstaigos organizuojamose veiklose.

Svarbu pabrėžti, kad tėvų (globėjų) bei mokytojų santykiai, jų pobūdis bei glaudus tarpusavio bendradarbiavimas yra naudingi ne tik vaiko akademiniam tobulėjimui, bet ir asmeniniam, socialiniam ir emociniam vaiko vystymuisi. Veiksmingas bendravimas su šeima gali sustiprinti vaiko pasitikėjimą savimi, gali padėti pasijusti vertinamam, kas pagerintų jo aktyvų dalyvavimą ugdymo(si) veiklose. Be viso to, ugdoma meilė mokytis, kuri stiprinama tėvų (globėjų) ir mokytojų parama. Įgaudamas daugiau žinių ir informacijos apie vaiką, jo pomėgius, poreikius, mokytojas gali tikslingiau organizuoti ugdymo(si) procesą. Tai apima ugdymo(si) turinio pritaikymą, atsižvelgiant į vaiko interesus, ypač jam išgyvenant adaptacinį laikotarpį.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų tikslas – paaiškinti tėvams (globėjams), kokiais būdais ketinama bendradarbiauti per visus mokslo metus bei užtikrinti, kad visa informacija būtų pateikiama aiškiai ir suprantamai. Siekiant sumažinti papildomus trikdžius bei nesklandumus, tėvams (globėjams) turėtų būti pateikiamos aiškios gairės. Pavyzdžiui, jeigu

ugdymo įstaiga naudoja mobilias programėles ar internetinius puslapius, privaloma tėvus (globėjus) supažindinti su naudojimosi instrukcijomis, sukuriant trumpus vaizdo įrašus, pristatymus. Visa tai leidžia kurti sklandų bendradarbiavimo procesą.

Bendradarbiavimas yra neatsiejamas nuo visų ugdymo(si) įstaigos grandžių, tad akivaizdu, kad norint perduoti informaciją skirtingiems adresatams, turi būti parenkamos tokios formos, kurios būtų prieinamos kiekvienam. Itin svarbus yra bendruomenės balsas, nuomonė, kur dažniausiai pirmenybė teikiama komunikacijai skaitmeniniu būdu, neužmirštant, kaip svarbu palaikyti ir tiesioginį ryšį su ugdytinių tėvais (globėjais). Nusistačius terminus galima planuoti įvairius susitikimus: grupinius bendruomenės susibūrimus, renginius, internetinius seminarus.

Ugdymo įstaiga turi užtikrinti, kad vaikų tėvai (globėjai) ir kiti darbuotojai tiksliai žinotų, kokios informacijos tikėtis ugdymo įstaigos internetiniame puslapyje ir mobiliosiose įstaigos informavimo programėlėse. Taip pat labai svarbu informuoti, koku būdu ir metu geriausia siųsti elektroninius pranešimus bei kada tikėtis atsakymo. Šis procesas neturėtų apsunkinti įstaigos ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimo proceso. Jis kaip tik turėtų būti lengvinantis, nereikalaujantis daug laiko, išmanus ir efektyvus bendravimo būdas.

Įstaigos internetinis puslapis ar socialiniai tinklai gali būti ne tik formalios informacijos teikimo šaltiniais. Juos galime panaudoti kaip priemonę, skatinančią ugdymo(si) proceso tęstinumą namuose, dalijantis linksmomis, bendradarbiavimą skatinančiais žaidimais šeimoms. Visa tai gali paskatinti tėvus (globėjus) kurti teigiamą ugdymo(si) aplinką namuose.

1. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų mokytojų ir tėvų (globėjų) apklausos

Atliekant pirminę apklausą buvo siekiama įvertinti ikimokyklinio ugdymo įstaigose esamus tėvų (globėjų) ir mokytojų tarpusavio bendradarbiavimo ypatumus penkiose projekte dalyvavusiose šalyse. Šios apklausos rezultatai

padėjo nustatyti, kokie aspektai yra svarbiausi teikiant grįžtamąjį ryšį bei ką dar reikia tobulinti. Antroji apklausa padėjo įvertinti tėvų (globėjų) ir mokytojų bendradarbiavimo poveikį bei jų požiūrio pokyčius į grįžtamojo ryšio svarbą.

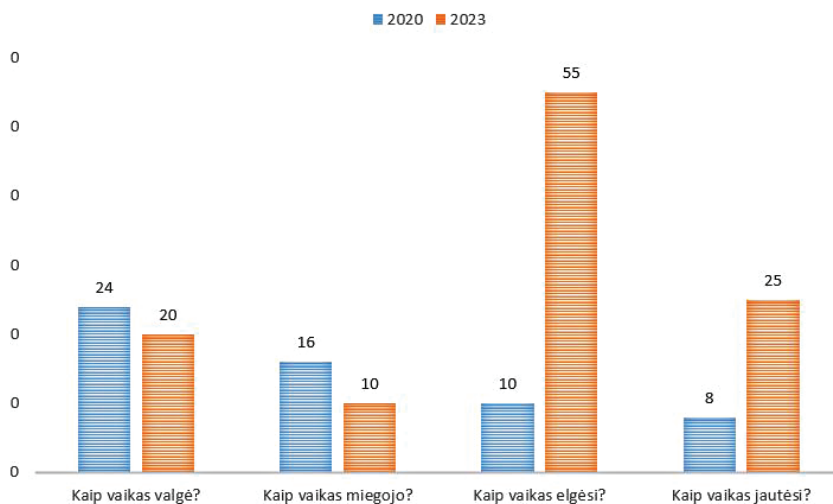
1.1. Mokytojų apklausa

Pirmoji anketinė mokytojų apklausa vyko 2020 metais spalio mėnesį. Joje dalyvavo 104 mokytojai iš 5 skirtingų projekte dalyvavusių šalių ugdymo įstaigų: 22 iš Graikijos, 21 iš Rumunijos, 21 iš Bulgarijos, 20 iš Lietuvos ir 20 iš Latvijos. Svarbu pabrėžti, kad Covid 19 sukelta pandeminė situacija galimai turėjo įtakos gautiems rezultatams.

Siekiant įvertinti taikytų grįžtamojo ryšio rekomendacijų poveikį tėvų (globėjų) ir mokytojų bendradarbiavimui, 2023 metais gegužės mėnesį vyko tokia pat mokytojų anketinė apklausa. Joje dalyvavo 95 mokytojai iš 5 skirtingų projekte dalyvavusių šalių ugdymo įstaigų: 19 iš Graikijos, 20 iš Rumunijos, 16 iš Bulgarijos, 20 iš Lietuvos, 20 iš Latvijos. Beveik pusė mokytojų, dalyvavusių apklausoje, turėjo 20–30 metų darbo patirtį (45 %). Mažiau darbo patirties, t.y. 1–20 metų, turintys mokytojai sudarė 40 % dalį. Likę 15 % mokytojų turėjo daugiau nei 30 metų darbo patirtį. Toliau pateikiami anketinių apklausų rezultatai.

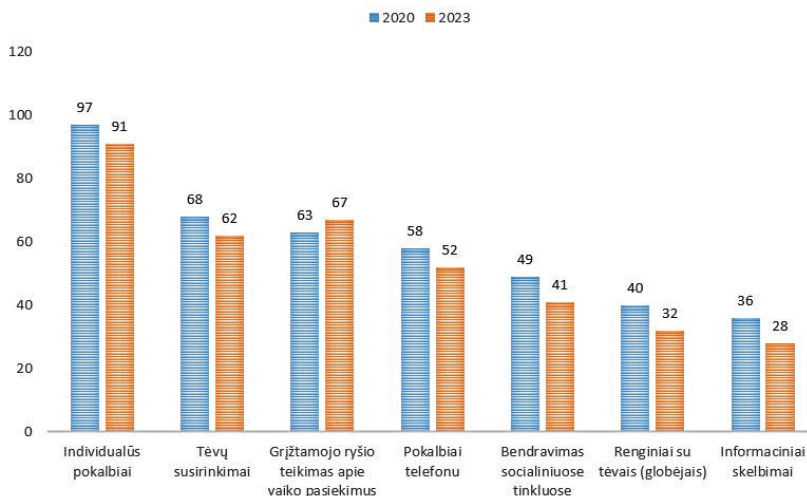
Mokytojų buvo klausama, kokius klausimus apie savo vaikus dažniausiai jiems užduoda tėvai (globėjai). Projekto pradžioje tėvus labiausiai domino vaiko fizinė savijauta – mityba (24 %), miegas (16 %). Projekto pabaigoje, po sistemingo ir kokybiško grįžtamojo ryšio teikimo tėvams, vaiko fizinės savijautos klausimas išliko svarbus, tačiau pastebėtas didesnis susidomėjimas vaiko elgesiu (nuo 10 % iki 55 %) ir emocine savijauta (nuo 8 % iki 25 %).

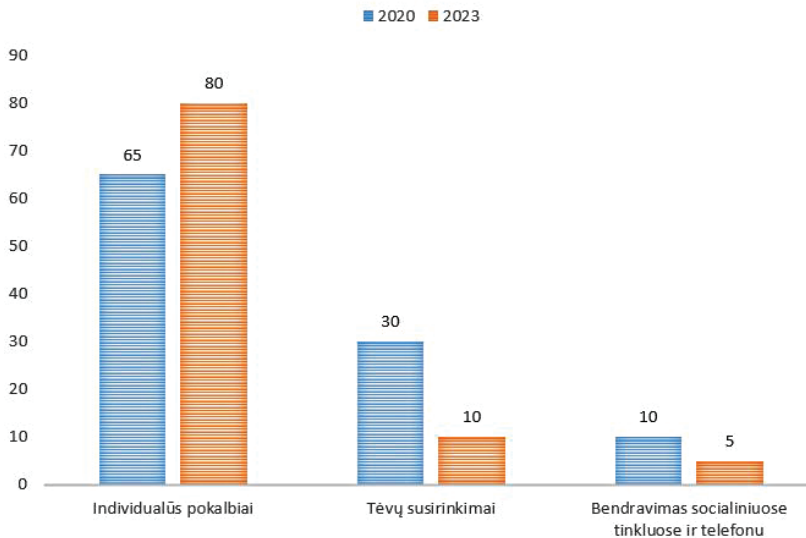
1 pav. Tėvų (globėjų) klausimai mokytojams apie vaiko dieną darželyje.

Klausiant apie bendravimo su tėvais (globėjais) formas, projekto pradžioje mokytojai nurodė, kad dažniausiai renkami individualūs pokalbiai su ugdytinių tėvais (globėjais) (97 %). Po grįžtamojo ryšio teikimo, antrosios apklausos metu, situacija nepasikeitė. Individualūs pokalbiai su tėvais (globėjais) išliko populiariausia bendravimo forma (91 %). Svarbu paminėti, kad susitikimų, kurių metu buvo aptariami vaiko pasiekimai, skaičius padidėjo 4 %.

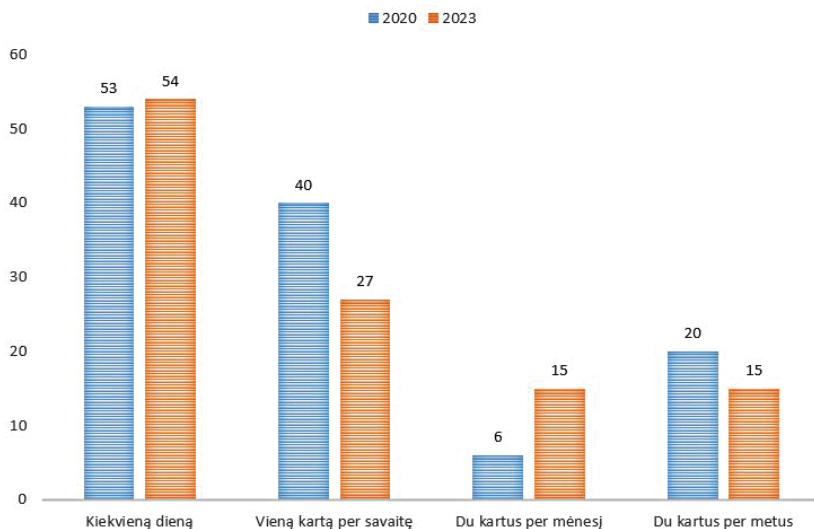
2 pav. Mokytojų bendravimo su tėvais (globėjais) formos

Pirmosios apklausos metu mokytojai nurodė, kad veiksmingiausia bendravimo su tėvais (globėjais) forma yra individualūs pokalbiai (65 %), antrosios apklausos metu tai dar kartą patvirtino net 80 % mokytojų. Šie duomenys atskleidžia, kad individualūs mokytojų ir tėvų (globėjų) pokalbiai yra efektyvesnė bendravimo forma nei tėvų susirinkimai.

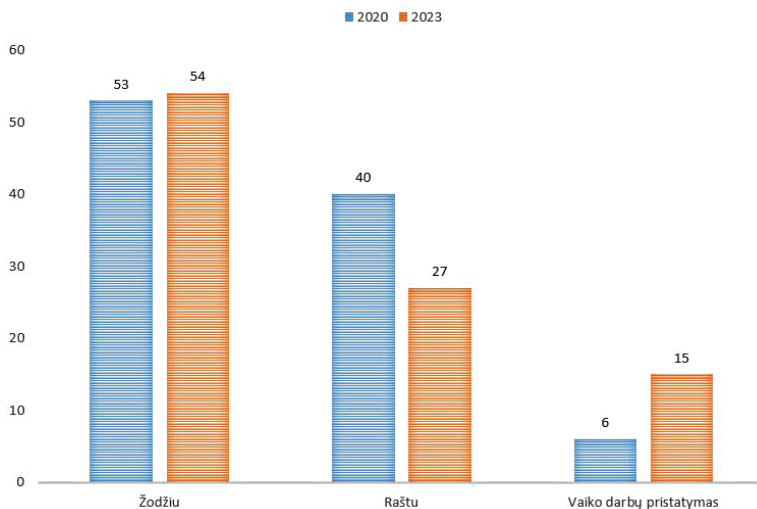
3 pav. Mokytojų bendravimo su tėvais (globėjais) formų veiksmingumo įvertinimas.

Klausiant apie tai, kaip dažnai mokytojai teikia grįžtamąjį ryšį ugdytinių tėvams (globėjams), tiek pirmoje, tiek antroje apklausose daugiau negu 50 % mokytojų nurodė, kad grįžtamąjį ryšį ugdytinių tėvams (globėjams) teikia kiekvieną dieną. Žinodami, kad kokybiškas grįžtamasis ryšys reikalauja didelio pasiruošimo ir dėl to negali būti teikiamas labai dažnai, pastebima, kad grįžtamojo ryšio pokalbių skaičius per savaitę sumažėjo (nuo 40 % iki 27 %), o grįžtamojo ryšio skaičius padidėjo iki 2 kartų per mėnesį (nuo 6 % iki 15 %).

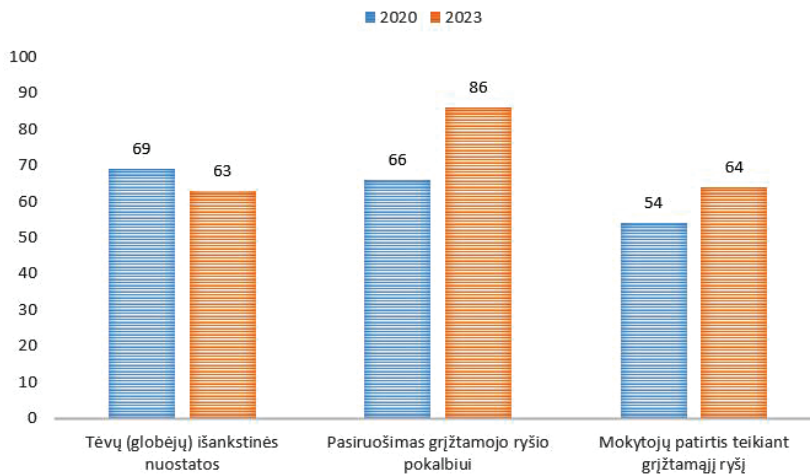
4 pav. Mokytojų teikiamo grįžtamojo ryšio tėvams (globėjams) dažnumas.

Populiariausia grįžtamojo ryšio pateikimo forma tėvams (globėjams), mokytojų nuomone, yra žodinis bendravimas. Žodžiu teikiamo grįžtamojo ryšio skaičius išaugo net 7 %, o raštu – sumažėjo 10 %. Visgi labai svarbu neužmiršti, kad pirmoji apklausa vyko Covid 19 pandemijos metu, tad tai labai paveikė žodinį tėvų (globėjų) ir pedagogų bendravimą.

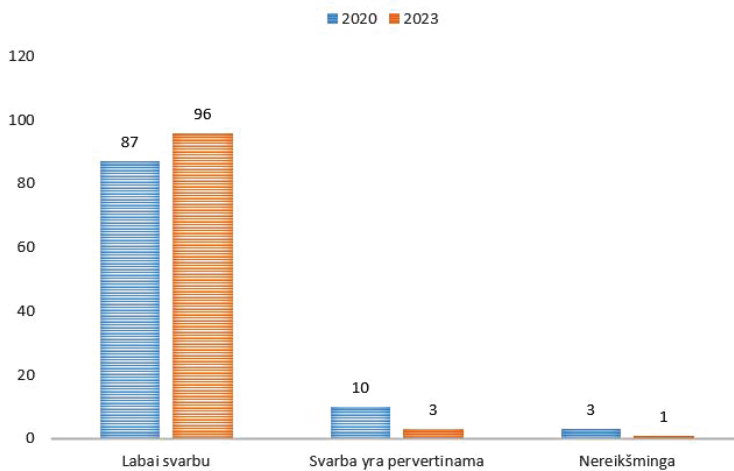
5 pav. Mokytojų teikiamo grįžtamojo ryšio tėvams (globėjams) formos.

Vertinant grįžtamojo ryšio kokybės veiksnius, pirmosios apklausos metu mokytojai didžiausią dėmesį skyrė tėvų (globėjų) požiūriui (69 %) ir pasiruošimui (66 %). Antrosios apklausos metu pastebėta, kad pasiruošimo grįžtamajam ryšiui teikimo svarba išaugo (86 %). Duomenys rodo, kad mokytojai suprato pasiruošimo grįžtamojo ryšio teikimo pokalbiui svarbą. Taip pat daugiau mokytojų pripažino, kad turint daugiau patirties, gerėja grįžtamojo ryšio kokybė.

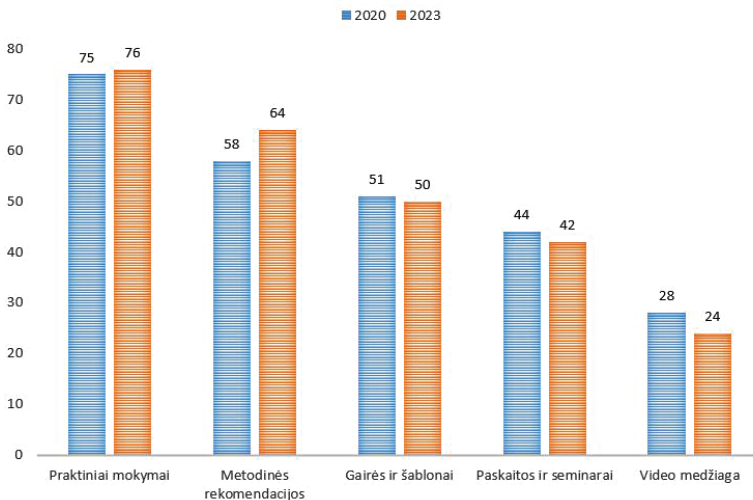
6 pav. Kokybiško grįžtamojo ryšio veiksniai.

Dauguma mokytojų pripažįsta kokybiško grįžtamojo ryšio svarbą sėkmingai vaiko ūgčiai. Taip manančių mokytojų skaičius padidėjo nuo 87 % iki 96 %, lyginant pirmosios ir antrosios apklausų rezultatus. Mokytojų, manančių, kad grįžtamojo ryšio svarba yra per daug sureikšmintą, skaičius sumažėjo 7 %.

7 pav. Grįžtamojo ryšio svarba sėkmingai vaiko ūgčiai.

Mokytojų buvo klausiama, kokios pagalbos, priemonių ar įrankių jiems trūksta, kad galėtų teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams). Tiek pirmos, tiek antros apklausos metu mokytojai išskyrė praktinių mokymų svarbą, kurių metu įgytų praktinių įgūdžių, kaip teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį. Tokio pobūdžio pagalbos poreikį nurodė 75–76 % mokytojų. Antrasis naudingas pagalbos šaltinis – metodinės rekomendacijos, kuriomis susidomėjimas projekto pabaigoje padidėjo net 6 %. Maždaug pusė apklaustų mokytojų nurodė gairių ir šablonų trūkumą, kurie, jų nuomone, būtų naudingas įrankis ruošiantis grįžtamojo ryšio pokalbiui.

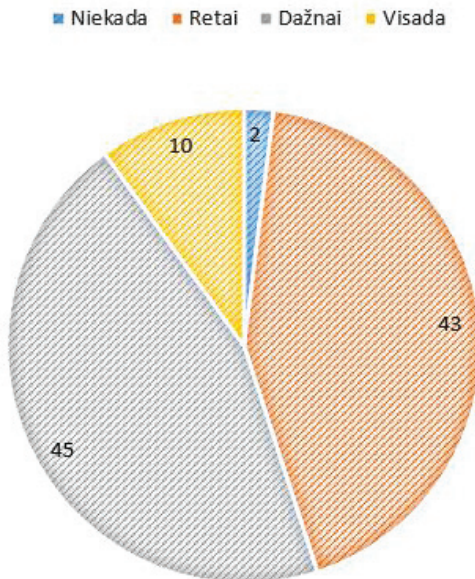
8 pav. Priemonės, kurios padėtų mokytojams teikti kokybiškesnį grįžtamąjį ryšį.

Mokytojams bendravimas yra vienas esminių aspektų, teikiant grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams) – tai įgūdis, kuris gali būti tobulinamas nuolatos. Bendraujant su ugdytinių tėvais (globėjais), galima apsvarstyti tokias strategijas, kaip pagarbus, šiltas ir profesionalus tonas, intonacija tiek bendraujant tiesiogiai, tiek raštu, kas padeda sustiprinti tėvų (globėjų) bendruomenės pasitikėjimą. Žinoma, reikia neužmiršti laikytis savo ugdymo(si) įstaigos komunikacijos susitarimų.

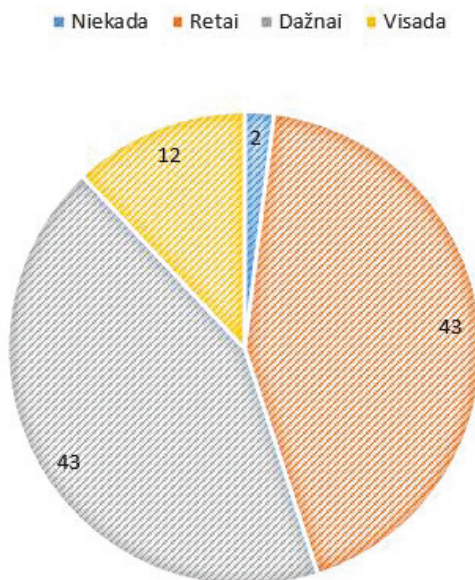
1.2. Tėvų (globėjų) apklausa

Siekdamos išsiaiškinti, koks bendravimo būdas yra vertingiausias tėvams (globėjams) bei kokia yra vyraujanti situacija tarp mokytojų ir tėvų (globėjų), teikiant grįžtamąjį ryšį, ugdymo(si) įstaigos tėvams (globėjams) išsiuntė elektronines apklausas. Jos buvo išverstos į gimtąsias kalbas ir išsiųstos penkių projekte dalyvavusių ikimokyklinio ugdymo(si) įstaigų tėvams (globėjams) 2020 metais spalio mėnesį. Apklausoje dalyvavo 298 tėvai (globėjai).

Pirmiausia, tėvų (globėjų) buvo klausiama, kaip dažnai jie komunikuoja su mokytojais, siekdami išsiaiškinti, kokios yra jų vaikų stipriosios savybės bei su kokiais sunkumais jie susiduria. Beveik pusė apklausoje dalyvavusių tėvų (globėjų) atsakė, kad vienodai dažnai domisi tiek vaiko stipriosiomis pusėmis (45 %), tiek sunkumais, su kuriais jie susiduria (43 %). Tačiau kita pusė apklausoje dalyvavusių tėvų (globėjų) nurodė, kad retai aptaria su mokytojais tiek vaiko stipriąsias savybes (43 %), tiek silpnąsias savybes (43 %).

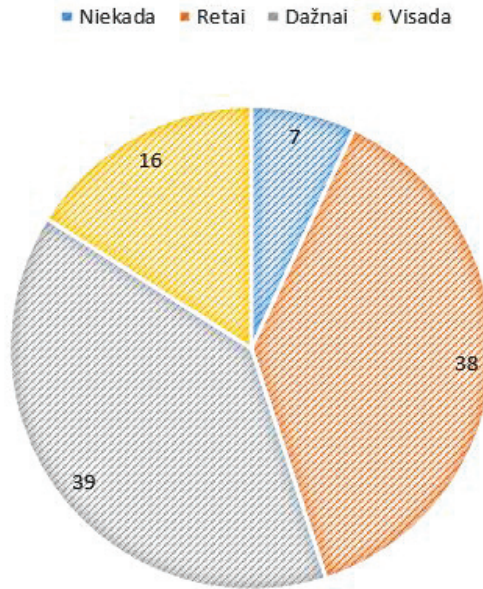
9 pav. Vaiko stipriųjų savybių aptarimo su mokytojais dažnumas.

10 pav. Vaiko silpnųjų savybių aptarimo su mokytojais dažnumas.

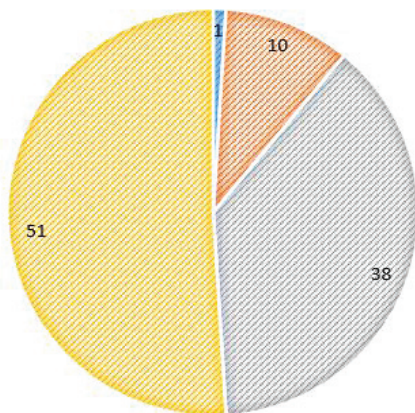
Daugiau negu pusė tėvų (globėjų) nurodė, jog tariasi ir diskutuoja kartu su mokytojais, kaip galėtų prisidėti prie vaiko ugdymo(si) proceso gerinimo (akademiinių įgūdžių ar tinkamo elgesio ugdymo). Visada tariasi su mokytojais 16 % tėvų (globėjų), o dažnai tariasi ir diskutuoja su mokytojais 39 % tėvų (globėjų). Tačiau dalis tėvų (globėjų) nurodė, kad niekada (7 %) arba retai (38 %) kalbasi su mokytojais, kaip galėtų prisidėti prie savo vaiko ugdymo(si) proceso.

11 pav. Pokalbių apie vaiko ugdymo(si) proceso pagerinimą dažnumas.

Kadangi abipusis pasitikėjimas yra labai svarbus sėkmingam bendravimui ir kokybiško grįžtamojo ryšio teikimui, tėvų (globėjų) buvo klausama, ar jie pasitiki vaiko mokytojais ir dalijasi su jais asmenine, jautria informacija, susijusia su vaiko gebėjimais. Pusė apklaustųjų (51 %) nurodė, kad tikrai pasitiki mokytojais, o 38 % nurodė, kad dažniausiai pasitiki ir dalijasi informacija su mokytojais. Tokie rezultatai leidžia teigti, kad grįžtamasis ryšys bus efektyvus ir užtikrins glaudesnę tėvų (globėjų) ir mokytojų tarpusavio bendradarbiavimą ateityje.

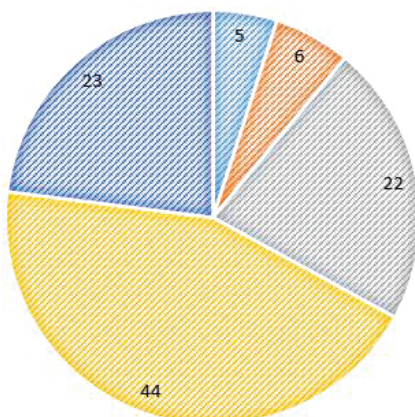
■ Tikrai ne   ■ Dažniausiai ne   ■ Dažniausiai taip   ■ Tikrai taip

12 pav. Tėvų (globėjų) pasitikėjimas vaiko grupės mokytojais.

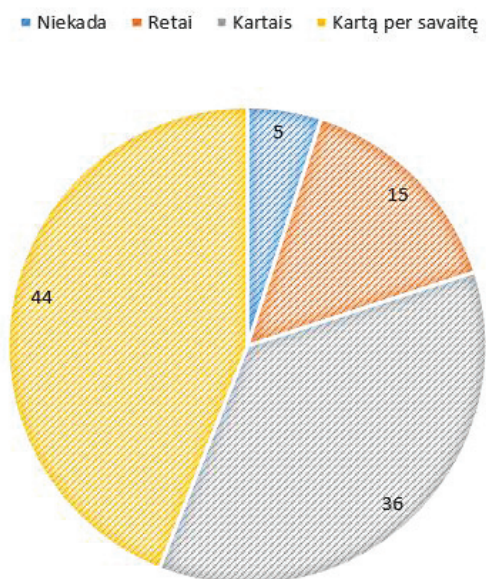
Norint užtikrinti sėkmingus bendradarbiavimo ir grįžtamojo ryšio teikimo procesus, svarbu apsibrėžti aiškius lūkesčius tėvams (globėjams) ir mokytojams. Apklausoje rezultatai parodė, kad daugiau negu pusė tėvų (globėjų) buvo informuoti, kokie yra mokytojo lūkesčiai vaiko ugdymui(si): labai gerai 23 %, gerai 44 %.

■ Neinformuoti   ■ Mažai informuoti   ■ Vidutiniškai informuoti
 ■ Gerai informuoti   ■ Labai gerai informuoti

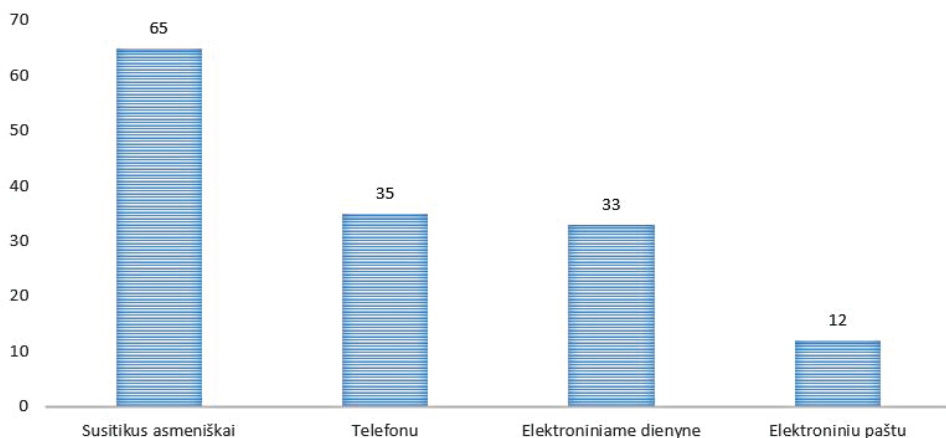
13 pav. Tėvų informuotumas apie mokytojo lūkesčius vaiko ugdymui(si).

44 % tēvų (globēju) nurodė, jog informacija apie vaiko pasiekimus jiems pateikiama kartą per savaitę. 36 % apklaustųjų nurodė, kad tokio pobūdžio informacija su jais pasidalijama tik kartais. Panašūs atsakymai buvo pateikti ir mokytojams skirtoje apklausoje, kur buvo nurodoma, kad 40 % mokytojų grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams) teikia kartą per savaitę.

14 pav. Informacijos apie vaiko pasiekimus gavimo dažnumas.

Pasiteiravus tēvų (globēju), kokia forma pateikta informacija apie vaiko pasiekimus jiems yra priimtinausia, net 65 % nurodė individualius pokalbius. 35 % tēvų (globēju) pokalbiai telefonu yra patogesnis informavimo būdas, 33 % – informacija elektroniniuose dienynuose.

15 pav. Tėvų (globėjų) pageidaujami informacijos apie vaiką gavimo būdai.

Apklausoje pabaigoje tėvų (globėjų) buvo prašoma pateikti pasiūlymų, kokiais būdais jie norėtų bendradarbiauti su mokytojais. Pateikiami dažniausiai minimi tėvų (globėjų) atsakymai:

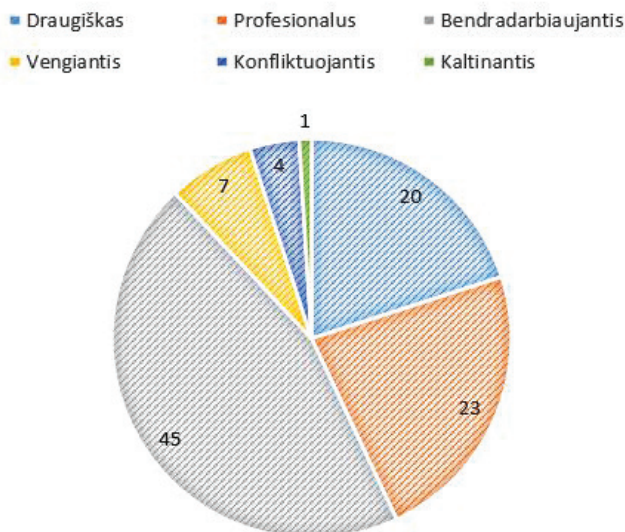
- kas ketvirtį ar kartą per šešis mėnesius informuoti apie vaiko pasiekimus. Tokiu būdu tėvai (globėjai) geriau suvoktų, kaip vaikui sekasi ugdymo įstaigoje, kokios yra jo stipriosios ir silpnosios pusės bei kokia pagalba reikalinga, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą namuose;
- dažniau organizuoti tėvų susirinkimus, kurių metu mokytojai pristatytų, ką vaikai mokosi, kokios ugdomosios veiklos organizuojamos, kaip tėvai (globėjai) galėtų prisidėti prie ugdymo(si) proceso tęstinumo namuose;
- kai kurie tėvai išreiškė norą dažniau įsitraukti į ugdymo(si) procesą: dalyvauti ugdomosiose veiklose, žaidimuose kartu su vaikais ir mokytojais, skaityti knygas, organizuoti ekskursijas ar kitas veiklas;
- taip pat tėvai (globėjai) teikė siūlymus, kaip bendravimui galima pasitelkti internetą. Buvo išreikštas noras gauti daugiau informacijos, naudojantis uždara Facebook grupe arba elektroniniu dienynu. Taip pat siūlė aktyviau naudotis elektroniniais dienynais kaip tiesioginiu bendravimo būdu, pateikiant informaciją apie vaiką ir sudaryti galimybę pateikti atsakymus. Facebook grupę naudoti kasdinių vaikų veiklų nuotraukų ar vaizdo įrašų įkėlimams.

2. Mokytojų, teikusių grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams), refleksija

Remiantis tarptautinėmis apklausomis, kuriose buvo analizuojami mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimo ypatumai, suformuotos pirminės rekomendacijos, kaip teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį. Taikant rekomendacijas, penkiose projekte dalyvavusiose šalyse mokytojai inicijavo individualius pokalbius su tėvais (globėjais), teikiant jiems grįžtamąjį ryšį apie vaiką. Šiuose praktiniuose susitikimuose dalyvavo 20–30 mokytojų iš kiekvienos šalies.

Po pokalbių su tėvais (globėjais) mokytojų buvo prašoma užpildyti refleksijos anketą, įvertinant įgytą patirtį, teikiant grįžtamąjį ryšį tėvams. Iš viso buvo užpildyta 110 refleksijos anketų iš visų penkių projekte dalyvavusių šalių.

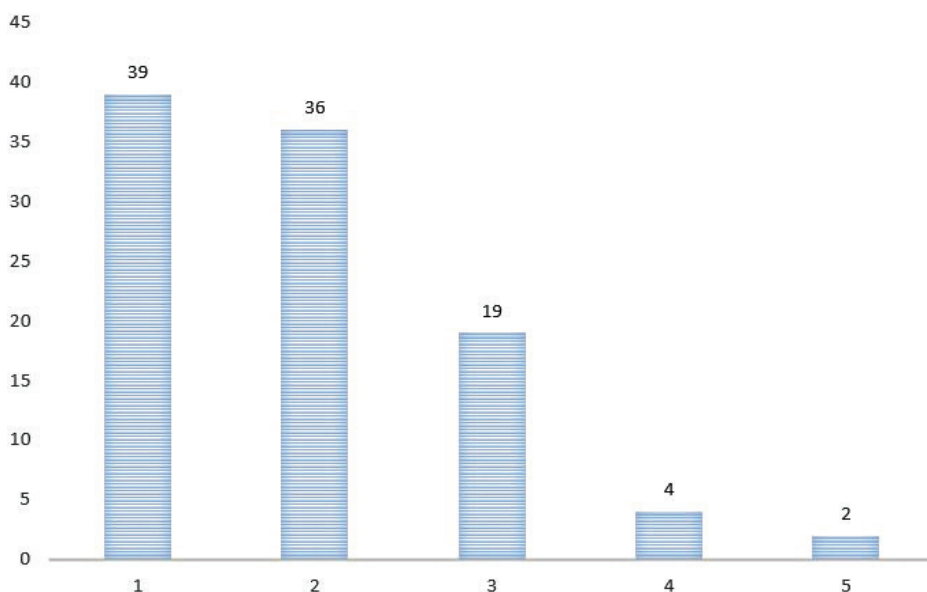
Pirmiausia mokytojų buvo prašoma įvertinti, kaip pokalbio metu pavyko užmegzti kontaktą su tėvais (globėjais). Beveik pusė mokytojų nurodė, kad susitikimo metu tėvai (globėjai) siekė bendradarbiavimo (45 %). Kitos mokytojų dalies pokalbis buvo profesionalus (23 %) ir draugiškas (20 %). 1 % mokytojų pokalbio metu buvo kaltinami.

16 pav. Kontakto su tėvais (globėjais) vertinimas grįžtamojo ryšio pokalbio metu.

Analizuojant, ar grįžtamojo ryšio pokalbis vyko taip, kaip buvo suplanuotas mokytojo, 89 % apklaustųjų atsakė teigiamai, o 11 % nurodė, kad pokalbis vyko ne pagal numatytą planą. Mokytojai nurodė tokias sėkmingo grįžtamojo ryšio pagrindines kliūtis: tėvai (globėjai) nenorėjo klausytis mokytojo pastebėjimų ir nuomonės; tėvams buvo sunku priimti mokytojo pastebėjimus; tėvai pokalbio metu buvo pasyvūs.

Grįžtamojo ryšio pokalbį ir jo produktyvumą mokytojai įvertino vidutiniškai 4,09 balais skalėje nuo 1 iki 5, kur 1 – žemiausias balas, o 5 – aukščiausias. Grįžtamojo ryšio pokalbį aukščiausiais 5 balais įvertino 39 % mokytojų, o 4 balais – 36 % mokytojų.

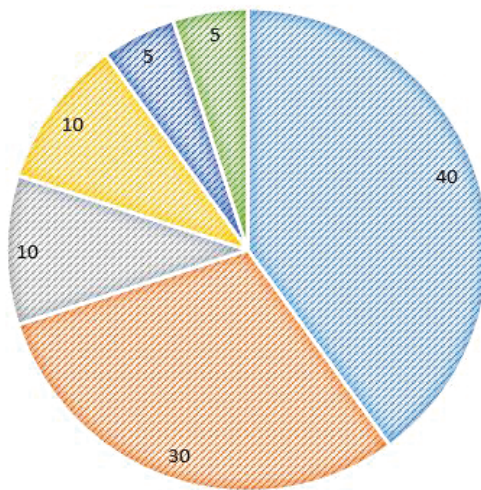
17 pav. Grįžtamojo ryšio pokalbio produktyvumo vertinimas.

Siekiant teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį, svarbu susitelkti ne tik į informacijos apie vaiką pateikimą. Būtent todėl mokytojų buvo prašoma nurodyti, kokią procentinę viso grįžtamojo ryšio dalį jie skyrė šioms dedamosioms: informacijos pateikimas, tėvų (globėjų) išklausymas, klausimų tėvams (globėjams) pateikimas, tėvų (globėjų) pateiktos informacijos atspindėjimas, tolimesnių veiksmų planų aptarimas, pokalbio

apibendrinimas. Išanalizavus visų mokytojų pateiktų atsakymų vidurkius pastebėta, kad daugiausia dėmesio grįžtamojo ryšio teikimo metu buvo skiriama informacijos pateikimui (40 %), tačiau jie taip pat koncentravosi ir į tėvų (globėjų) išklausymą (30 %), klausimų pateikimą (10 %) ir tėvų (globėjų) pateiktos informacijos reflektavimą (10 %).

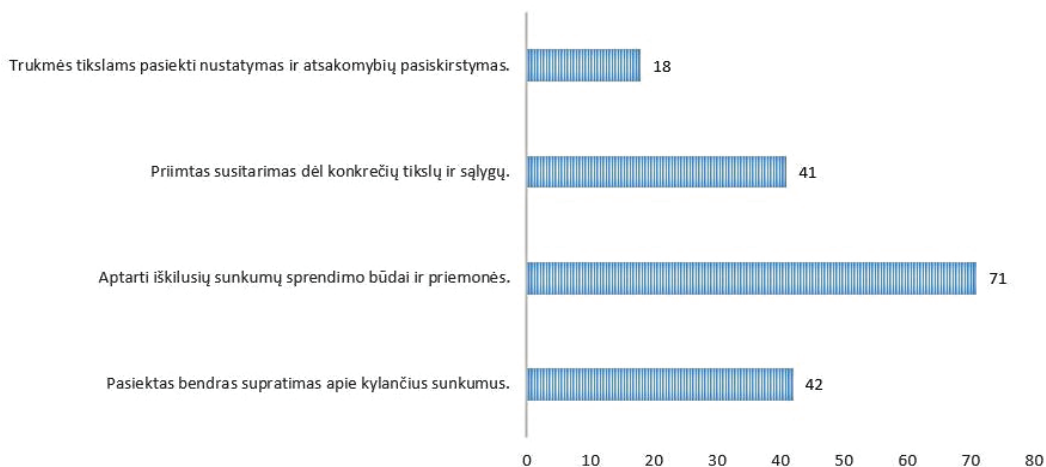
- Informacijos pateikimas
  - Klausimų tėvams (globėjams) uždavimas
  - Tolimesnių veiksmų plano aptarimas
- Tėvų (globėjų) išklausymas
  - Tėvų (globėjų) pateiktos informacijos atspindėjimas
  - Pokalbio apibendrinimas

18 pav. Pokalbio dalių pasiskirstymas grįžtamojo ryšio pokalbio metu.

Kiekvieno grįžtamojo ryšio pokalbio metu, siekiant vaiko gerovės įvairiose srityse, turi būti sudarytas tolimesnių veiksmų planas. Mokytojai nurodė, kad 96 % tėvų (globėjų) sutiko su jų pateiktu tolimesnių veiksmų planu. Tačiau 4 % tėvų (globėjų) baigė grįžtamojo ryšio pokalbį taip ir nesutarę dėl tolimesnių veiksmų plano.

Aptardami tolimesnių veiksmų planą, mokytojai ir tėvai (globėjai) daugiausia diskutavo apie tai, kokiomis priemonėmis ir būdais galima išspręsti iškilusius sunkumus (71 %). Ne mažiau svarbios diskusijos vyko, nustatant plano tikslus ir sąlygas (41 %) bei siekiant suvokti problemą (42 %).

19 pav. Tolimesnių veiksmų plano aptarimo aspektai.

Po grįžtamojo ryšio teikimo tėvams (globėjams) mokytojai išskyrė po tris pokalbių stiprybes, iš kurių dažniausiai buvo įvardinamos šios:

- bendradarbiavimu grįstas mokytojų ir tėvų (globėjų) tarpusavio bendravimas;
- tėvų (globėjų) atvirumas diskusijoms;
- sėkmingas ir atviras abipusis bendravimas;
- mokytojų ir tėvų (globėjų) tarpusavio pagarba bei empatija;
- tėvų (globėjų) susidomėjimas vaiko daroma pažanga;
- pozityvus ir draugiškas tėvų (globėjų) požiūris;
- mokytojo taikomas aktyvaus klausytojo vaidmuo.

Mokytojai taip pat įvardino po tris trūkumus, kurie išryškėjo pokalbio metu. Dažniausiai buvo minimi šie:

- planuojant susitikimą numatyti jam daugiau laiko;
- į susitikimą pakviesti abu tėvus (globėjus);
- pasiruošti daugiau vaiko dalyvavimą veiklose įrodančių pavyzdžių;
- raštu pateikti rekomendacijas tėvams (globėjams) ir jomis pasidalinti susitikimo pabaigoje;

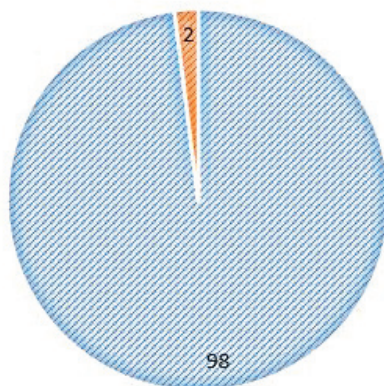
- pokalbio pradžioje pristatyti tėvams (globėjams) pokalbio planą;
- Paprašyti tėvų (globėjų), kad prieš susitikimą elektroniniu paštu ar kitais būdais pasidalintų informacija apie juos dominančius klausimus;
- daugiau laiko skirti tėvų (globėjų) pasisakymams.

3. Tėvų (globėjų), gavusių grįžtamąjį ryšį iš mokytojo, refleksija

Visų penkių projekte dalyvavusių šalių ugdymo(si) įstaigų tėvai (globėjai) buvo kviečiami į individualius grįžtamojo ryšio pokalbius su savo vaikų mokytojais. Po susitikimų tėvų buvo prašoma užpildyti refleksijos formas ir įvertinti savo patirtis pokalbio metu. Refleksijas pateikė 135 tėvai (globėjai) iš penkių projekte dalyvavusių šalių.

Tėvai (globėjai) vertino savo patirtį dalyvaujant grįžtamojo ryšio pokalbyje bei galimybę bendradarbiauti su mokytoju, rengiant tolimesnių veiksmų planą ir teikti savo pasiūlymus, idėjas. Nustatytas tėvų grįžtamojo ryšio pokalbio vertinimo vidurkis 4,78 balai skalėje nuo 1 iki 5, kur 1 – žemiausias balas, o 5 – aukščiausias. Išanalizavus atsakymus, galima teigti, kad didžioji dalis tėvų (globėjų) turėjo galimybę siūlyti savo idėjas, pasiūlymus, kaip spręsti problemas.

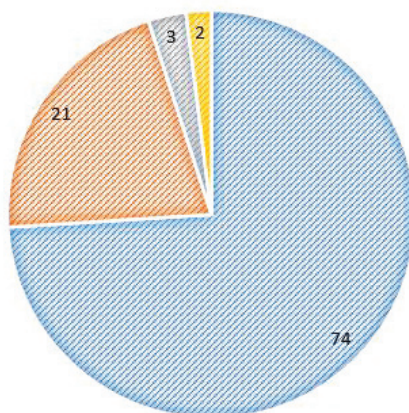
■ Turėjo galimybę   ■ Neturėjo galimybės

20 pav. Tėvų (globėjų) galimybė pasiūlyti idėjas sprendžiant iškilusius sunkumus.

Apklauso metu tėvų (globėjų) buvo klausiama, kokia yra jų nuomonė dėl tolimesnių veiksmų plano sudarymo. Net 74 % apklaustųjų nurodė, kad planas jiems yra aiškus ir realus. Svarbu paminėti, kad 21 % tėvų (globėjų) mano, jog tolimesnių veiksmų plano sudarymas teikia daug vilčių, siekiant numatytų tikslų. Toks požiūris pagrindžia tai, jog šis planas gali būti daug prasmingesnis ir sėkmingesnis nei mums gali atrodyti.

■ Aiškus ir realus ■ Teikiantis vilčių ■ Sunkiai įgyvendinamas ■ Keliantis abejonių

21 pav. Tėvų (globėjų) nuomonė apie sutartą tolimesnių veiksmų planą.

Apklauso pabaigoje tėvai (globėjai) pateikė savo siūlymus, kokia informacija jiems būtų naudinga, siekiant geriau suprasti vaiko ugdymo (si) poreikius:

- veiklos, kuriose vaikui sekasi bei kuriose reikalinga pagalba;
- rekomendacijos, kaip užtikrinti ugdymo(si) proceso tęstinumą namuose;
- informacija apie tai, kaip vaikui sekasi bendrauti su bendraamžiais;
- taisyklių ir susitarimų, kurių laikomasi ugdymo(si) įstaigoje, paaiškinimas vaikams;
- ugdymo(si) metodų, vaiko pažangos ir emocinės savijautos pristatymas;

- informacija apie pasiruošimą mokyklai;
- sveikos mitybos bei higienos įgūdžių ugdymo(si) pristatymas;
- informacija apie vaikų emocinį intelektą;
- patarimai, kokia veikla užsiimti su vaikais namuose;
- informacija apie vaiko adaptaciją.

Po grįžtamojo ryšio teikimo pokalbio refleksijos anketos buvo pateiktos ne tik mokytojams, bet ir tėvams (globėjams), kurių nuomonę išgirsti taip pat yra labai svarbu. Vaikų elgesys gali labai skirtis jiems būnant namuose ar ugdymo įstaigoje, todėl sklandi komunikacija tarp mokytojų ir tėvų (globėjų) padeda vieniems kitus informuoti apie vaiko ugdymo(si) poreikius. Gana didelį susirūpinimą tėvams (globėjams) kelia pokyčiai, kurių metu jie, visada buvę pagrindiniai vaiko ugdytojai, dabar šią atsakomybę perduoda kitiems žmonėms – mokytojams, kurių gerai nepažįsta. Mokytojai, turėdami daug kitų pareigų, neretai užmiršta, kad tėvams (globėjams) taip pat reikalinga pagalba ir supratimas, ypač adaptaciniu vaiko periodu. Tad būkime jiems dėkingi už jų paramą ir, sustiprindami tarpusavio bendradarbiavimą, padėkime užtikrinti kiek įmanoma geresnį ugdymo(si) procesą vaikams.

Rekomendacijos

Šiame skyriuje pateikiamos rekomendacijos, kurios buvo parengtos tarptautinio projekto metu ieškant atsakymų, kaip teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams), siekiant pagerinti vaiko socialinius-emocinius įgūdžius ir pažintinę raidą.

1. Sėkmingo bendradarbiavimo su tėvais (globėjais) principai vaikui pradėdant lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą.

Vaikui pradėjus lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą, svarbu užmegzti tarpusavio pasitikėjimo ir bendradarbiavimo ryšį su šeima. Tai dažnai yra iššūkis tiek vaikui, tiek tėvams (globėjams), tiek ir mokytojui. Tam, kad kiekvienas jaustųsi saugus, vaikas turi būti gerbiamas, išgirstas, o prireikus ir palaikomas. Mokytojai turėtų organizuoti individualius susitikimus su naujomis šeimomis, kad sužinotų tėvų (globėjų) požiūrį į savo vaiką. Per pirmuosius pažinties su vaiku susitikimus gali būti užduodami šie klausimai:

- ką vaikas daro, atlieka su džiaugsmu ir aistra;
- kokios yra vaiko stipriosios pusės;
- kokia vaiko patirtis kuriant santykius su kitais vaikais;
- kaip vaikas rodo emocijas – didelį jaudulį, pyktį, baimę – ir kaip tokiais atvejais elgiasi tėvai (globėjai), kad palaikytų ir nuramintų vaiką;
- kas labiausiai vaiką nuramina ir labiausiai džiugina;
- su kokiais iššūkiais vaikas susiduria ir kokios mokytojo pagalbos jam gali prireikti.

2. Pagrindiniai pagarbaus ir abipusio bendravimo su tėvais (globėjais) veiksniai.

- Klausykite ir girdėkite, nes kartais daugiau sužinome klausydami nei kalbėdami.
- Bendraudami vartokite aiškią ir suprantamą kalbą.
- Naudokite atvirus klausimus, pvz. „ką rekomenduotumėte šiuo klausimu?“
- Atkreipkite dėmesį į kūno kalbą: smerkianti, pikta veido išraiška, nekantrūs judesiai turėtų būti vengtini.
- Objektyvi informacija stiprina pasitikėjimą. Kai dalijamės nemaloniomis naujienomis, tėvai (globėjai) turėtų suprasti, kad neteisiame nei jų, nei jų vaiko ir visada juos palaikysime.
- Laikykitės konfidencialumo ir įsitinkite, kad tėvai (globėjai) žino, jog informacija bus konfidenciali.
- Ugdykite partnerystę: susitarkite dėl bendrų tikslų ir veiklų.
- Geriausias būdas kurti santykius su šeima – tai informacijos pateikimas teigiama forma, informuojant tėvus (globėjus) apie teigiamus dalykus, susijusius su vaiku.
- Venkite bendrų frazių ir bendro pobūdžio pagyrimų (pavyzdžiui, „jis/ ji yra puikus“), bet pateikite kuo konkretesnę įvertinimą (pavyzdžiui, „Ričardas buvo kantrus ir atkakliai atliko šį darbą“).
- Labai svarbu pradėti ir baigti pokalbį padrąsinimu ar teigiamais komentarais apie vaiką ir jo pažangą.

3. Rekomenduojamos frazės pradedant grįžtamojo ryšio pokalbį su tėvais (globėjais) apie sudėtingas situacijas.

- „Noriu jums papasakoti, kas nutiko šiandien, ir paprašyti jūsų patarimo, kaip išspręsti šią situaciją“.
- „Šiandien vaikas susidūrė su sunkumais..... Mes taip elgėmės...“
- „Norėčiau pasikalbėti su jumis, kad geriau suprasčiau jūsų vaiko sunkumus, susijusius su...“
- „Pastaruoju metu pastebėjau, kad jūsų vaikas grupėje..... Išbandžiau šias..... strategijas, kaip jam padėti. Kaip reaguotumėte, jei tokia situacija nutiktų namuose?“
- „Pastebėjau vaiko elgesio ir motyvacijos pokyčius. Jis/ji anksčiau..., bet dabar..... Ar pastebėjote kokių nors pokyčių namuose?“

4. Rekomendacijos mokytojui ruošiantis grįžtamojo ryšio susitikimui su tėvais (globėjais).

- Numatykite konkretų susitikimo laiką ir iš anksto informuokite tėvus (globėjus).
- Paruoškite susitikimui tinkamą vietą, kurioje jūsų niekas netrukdytų.
- Skirkite laiko vaiko elgesio ir pažintinių gebėjimų stebėjimui. Stebėjimui rekomenduojama užpildyti išsamią vaiko stebėjimo formą (5 priedas) arba fragmentišką vaiko stebėjimo formą (6 priedas).
- Parenkite apibendrintą informaciją iš vaiko gebėjimų aplanko, interviu, pavyzdžių ir pan.
- Kad būtumėte tikri, jog surinkote visus reikiamus duomenis grįžtamojo ryšio susitikimui, naudokite kontrolinius klausimus, analizuodami turimus vaiko veiklos įrodymus (7 priedas).
- Būkite pasiruošę ir atviri tėvų (globėjų) klausimams.

5. Rekomendacijos tėvų (globėjų) ir mokytojų grįžtamojo ryšio susitikimams.

- Informuokite tėvus (globėjus) apie susitikimo tikslą ir pokalbio temą.
- Naudokite pokalbio su tėvais (globėjais) kortelę grįžtamojo ryšio susitikimo metu gautai informacijai užfiksuoti (8 priedas).
- Įsitikinkite, kad jūsų grįžtamasis ryšys yra aiškus kiekvienam iš tėvų (globėjų).
- Sutelkite dėmesį į vaiko elgesį, veiksmus pateikdami konkrečius pavyzdžius (elgesio aprašymas, darbo pavyzdžiai ir kt.).
- Tolesniems žingsniams modeliuoti naudokite tolimesnių veiksmų plano formą (9 priedas).
- Būkite pasiruošę ir atviri gauti grįžtamąjį ryšį iš tėvų (globėjų).

6. Rekomendacijos, siekiant teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams).

Sėkmingas darbas su tėvais (globėjais) reikalauja specialaus mokytojo pasiruošimo:

- prieš grįžtamojo ryšio susitikimą, siekiant tiksliau įvertinti vaiko pasiekimus ir pažangą, paprašykite tėvų (globėjų) užpildyti žinių apie vaiką klausimyną (10 priedas);
- skirkite laiko pristatyti tėvams (globėjams) vaiko raidos ypatumus;
- pamirškite savo nuomonę ir pageidavimus;
- pažinkite stipriąsias vaiko puses bei pomėgius ir skatinkite juos, o ne ribokite nepageidaujamą elgesį;
- kartu su tėvais (globėjais) įsivardinkite pozityvaus vaiko elgesio situacijas ir padrąsinkite tėvus (globėjus) jas ugdyti kartu su vaiku namuose;
- teikite rekomendacijas tėvams (globėjams) individualiai ir praktiškai.

Mokytojas turi būti pasirengęs klausytis, ką nori pasakyti tėvai (globėjai), ir į kiekvieną pokalbį žiūrėti atvirai, be išankstinio nusiteikimo..

Pasiruošimo žingsniai:

- būkite empatiški, pastebėkite problemas ir jų neignorruokite;
- surinkite kuo daugiau informacijos apie vaiką ir jo šeimą bei susirūpinimą keliančius veiksnius;
- stebėkite ir rinkite kuo daugiau informacijos apie vaiką ir dėl problemų konsultuokitės su pagalbos vaikui specialistais, klauskite jų požiūrio;
- surinkite konkrečius pavyzdžius iš vaiko darbų ir elgesio darželyje;
- paruoškite tėvams (globėjams) aiškų vaiko stiprybių ir sunkumų aprašymą;
- pagalvokite ir nuspręskite, kurie klausimai bus svarbiausi aptariant su tėvais (globėjais);
- pagalvokite apie pokalbio struktūrą: pradėkite nuo gerų naujienų, vaiko pažangos, o po to kalbėkite apie problemas, sunkumus (taikykite sumuštinio metodą);
- sudarykite susitikimo planą ant lapo. Tai padės nepamiršti pasakyti svarbių dalykų;
- paruoškite pirmines rekomendacijas, kaip elgtis susidariusioje situacijoje;
- trumpas el. laiškas pokalbiui suplanuoti padės sumažinti nerimą ir paruoš tėvus (globėjus) pokalbiui;
- suplanuokite ir informuokite tėvus (globėjus) apie pokalbio laiką ir vietą;
- sukurkite tėvams (globėjams) draugišką ir saugią aplinką grįžtamojo ryšio pokalbiui.

Tai, ką tėvai (globėjai) mums pasakoja apie vaiką, gali nustebinti ir padėti priimti geriausius sprendimus.

Pokalbio žingsniai:

- teikdami grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams) naudokite sumuštinio metodą (11 priedas). Pradėkite pokalbį teigiamu, skatinančiu teiginiu, po kurio pateikite konstruktyvią kritiką, o tada pateikite daugiau teigiamų teiginių. Teigiami teiginiai yra sumuštinio „duona“, o kritika – „įdaras“. Papasakokite tėvams (globėjams) apie stipriąsias vaiko puses, ką vaikas daro gerai. Tada pasakykite, kas jums, kaip mokytojui, kelia nerimą dėl jo elgesio, ugdymo ir vystymosi;
- užduokite tėvams (globėjams) atvirus klausimus, pavyzdžiui, „Ką vaikas veikia tose pačiose situacijose namuose? Ką tokioje situacijoje daro tėvai (globėjai)? Ką turėtume daryti darželyje? Ką tėvai (globėjai) turėtų daryti namuose?“
- skirkite laiko išsiaiškinti tėvų (globėjų) mintis apie situaciją ir išklausti jų patarimus, kaip mokytojas gali padėti vaikui;
- parodykite pagarbą ir kurkite abipusį pasitikėjimą. Maloniai kalbėkite su tėvais (globėjais), nebūdami nuolaidūs, ir pateikite jiems pavyzdžių, kur jie galėtų rasti daugiau informacijos, prireikus nukreipkite juos teisinga kryptimi;
- stenkitės nuolat palaikyti dialogą ir kalbėti apie dalykus, kurie yra glaudžiai susiję su problema, o ne apie bendrus dalykus;
- aktyviai klausykite tėvų (globėjų) ir stebėkite, kaip jie reaguoja į pateiktą problemą, stenkitės užmegzti pasitikėjimu grįstą ryšį;
- pristatykite situaciją ir vaiko elgesio ypatumus remdamiesi konkrečiais pavyzdžiais iš grupės veiklos;
- būkite kantrūs ir nepamirškite, kad grįžtamasis ryšys yra dovana!

Mokytojo ir tėvų (globėjų) pasitikėjimo stiprinimas yra ilgalaikis procesas, reikalaujantis atkaklumo. Siekdamos šio tikslo, abi pusės turi dėti pastangas ir dirbti kaip komanda vardan bendro tikslo – sėkmingų, laimingų ir pasitikinčių vaikų ugdymo.

Tolimesnių veiksmų plano žingsniai:

- pokalbio metu duokite laiko tėvams (globėjams) suprasti problemą ir paklauskite, ką jie galės padaryti šioje situacijoje;
- suplanuokite konkrečias užduotis tiek tėvams (globėjams), tiek mokytojams ir išsiaiškinkite, ar teisingai suprato, ką turi daryti iki kito susitikimo;
- iki kito susitikimo nustatykite keletą (2–3) užduočių, ką gali padaryti mokytojas ir ką tėvai (globėjai). Sutartų užduočių neturėtų būti per daug. Jei jų yra keletas, nustatykite prioritetus ir pasirinkite, nuo kurio pradėti;
- pateikite rekomendacijas tėvams (globėjams) dėl reikalingų specialistų konsultacijų;
- susitarkite su tėvais (globėjais) dėl kito grįžtamojo ryšio susitikimo datos ir žingsnių 1–2 mėnesiams, kad pastebėtumėte esamos padėties pagerėjimą. Tada susitinkite ir aptarkite pažangą bei nustatykite tolesnius veiksmus ir jų trukmę;
- perfrazuodami ir apibendrindami pokalbį įsitinkinkite, kad abi pusės (tėvai (globėjai) ir mokytojas) suprato informaciją vienodai;
- leiskite tėvams (globėjams), kurie nori, ateiti į grupę padėti. Tai galimybė geriau pažinti vieni kitus ir pasiūlyti geresnių sprendimų vaikui;
- nenutraukite bendravimo ir bendradarbiavimo su tėvais (globėjais), darykite tai reguliariai įvairiais būdais;
- vertinkite ir džiaukitės bendradarbiavimo pasiekimais;
- nesėkmių nebūna, tik kokybiškas grįžtamasis ryšys!

Mes turime padėti tėvams (globėjams), o tada jie padės mums. Pateikime žingsnius, kurie tėvams (globėjams) būtų tarsi idėjos ar galimybės, kaip padėti savo vaikui tobulėti ir siekti pozityvių pokyčių.

Išvados ir diskusija

Remiantis penkių tarptautiniame projekte dalyvavusių šalių patirtimi, grįžtamasis ryšys ikimokyklinio ugdymo įstaigose apibrėžiamas kaip esminis vaiko mokymosi, augimo ir vystymosi elementas. Į kokybišką grįžtamojo ryšio įgyvendinimo procesą ir metodinių rekomendacijų rengimą buvo įtrauktos abi vaiko gerove besirūpinančios pusės – tėvai (globėjai) ir mokytojai.

Projekto pradžioje ir pabaigoje bei taikant parengtas rekomendacijas dėl kokybiško grįžtamojo ryšio teikimo buvo atliktos tarptautinės apklausos mokytojams ir tėvams (globėjams). Šių apklausų analizė atskleidė įžvalgas apie jų požiūrį į grįžtamąjį ryšį ir komunikaciją. Vykstant projektui, tėvai (globėjai) domėjosi savo vaikų elgesiu ir emocine gerove. Iš apklausos rezultatų matyti didesnis tėvų (globėjų) susidomėjimas bei poreikis gauti daugiau informacijos apie savo vaiko stipriąsias puses, vaiko socialinę sąveiką ir ugdymo(si) metodus bei gauti rekomendacijų, kaip tobulinti vaiko ugdymą(si) namuose. Taip pat tėvai (globėjai) pasidalijo noru daugiau įsitraukti į darželio veiklą.

Mokytojų atsakymai apie grįžtamojo ryšio susitikimus išryškino kokybiško grįžtamojo ryšio stiprybes, tokias, kaip bendradarbiavimas, atviras bendravimas ir abipusė pagarba. Mokytojai taip pat nurodė keletą tobulintinų sričių, tokių, kaip siekti skirti daugiau laiko susitikimams, abiejų tėvų (globėjų) dalyvavimą grįžtamojo ryšio susitikime bei rašytinių rekomendacijų teikimą po grįžtamojo ryšio susitikimo. Svarbiausia mokytojų įžvalga buvo apie pasiruošimo grįžtamojo ryšio pokalbiams svarbą. Projektinės veiklos metu mokytojai pastebėjo, kad, norint teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį tėvams (globėjams) apie vaiko pasiekimus ir socialinę-emocinę raidą, labai svarbu skirti pakankamai laiko ir pastangų pasiruošimui.

Kitas svarbus aspektas, kurį mokytojai įžvelgė šio projekto metu, buvo tolimesnių veiksmų plano sudarymo svarba po kiekvieno grįžtamojo ryšio pokalbio su tėvais (globėjais). Tolimesnių veiksmų planas yra būtinas siekiant pokyčių vaiko elgesyje ar ugdymo(si) procese. Tai yra nuolatinės paramos, abipusio bendradarbiavimo ir vaiko ugdymosi pažangos planas. Turėdamas planą, mokytojas kartu su tėvais (globėjais) gali įsivardinti konkrečius

veiksmus ir užduotis, kurių abi šalys imsis, kad spręstų sunkumus ar iššūkius, aptartus grįžtamojo ryšio pokalbio metu. Tai padeda užtikrinti, kad mokytojo grįžtamasis ryšys būtų ne tik vienkartinis apsikeitimas informacija, o priemonė teigiamiems vaiko raidos ir elgesio pokyčiams.

Visa tai, kuo tarptautinio projekto pabaigoje pasidalijo ikimokyklinio ugdymo mokytojai ir tėvai (globėjai), buvo glaudaus abiejų šalių bendradarbiavimo rezultatas. Projekto veiklos, apklausos, tiek mokytojų, tiek ir tėvų (globėjų) refleksijos suteikė vertingų įžvalgų ir rekomendacijų, kaip tobulinti grįžtamojo ryšio procesą bei stiprinti mokytojų, tėvų (globėjų) ir vaikų tarpusavio santykius. Rekomendacijose dėl kokybiško grįžtamojo ryšio teikimo tėvams (globėjams) pateikiami sėkmingo bendradarbiavimo su tėvais (globėjais) principai, pagrindiniai pagarbaus ir abipusio bendravimo veiksniai, rekomenduojamos grįžtamojo ryšio pokalbių pradžios frazės, būsimų veiksmų plano sudarymo žingsniai.

Pradedant grįžtamojo ryšio pokalbį, svarbu naudoti dalyvavimą ir bendradarbiavimą skatinančias frazes, kuriose dėmesys sutelkiamas į sunkumus, pokyčius ir pastebėjimus. Šie pokalbiai turėtų būti skirti ieškoti galimo tėvų (globėjų) indėlio ir gilinti jų supratimą apie pagalbą vaikui. Į vaiko ugdymo(si) procesą įtraukdami pokalbio metu išgirstas tėvų (globėjų) įžvalgas, mokytojai gali sėkmingiau padėti ir palaikyti vaiką jo augimo kelyje.

Sėkmingas bendradarbiavimas su tėvais (globėjais) reikalauja atsakingo pasiruošimo grįžtamojo ryšio susitikimams. Tai apima svarbios informacijos apie vaiką rinkimą, jo elgesio stebėjimą ir prireikus konsultavimąsi su specialistais. Prieš grįžtamojo ryšio susitikimą turėtų būti parengti aiškūs vaiko stiprybių ir jam kylančių sunkumų aprašymai. Mokytojams rekomenduojama parengti pirmines rekomendacijas, kurios gali būti pateiktos tėvams (globėjams) kaip praktinis patarimas. Rekomendacijose turėtų būti pateikti realūs ir įgyvendinami veiksmai, kaip ugdyti vaiką namuose.

Per tėvų (globėjų) ir mokytojų grįžtamojo ryšio susitikimus būtina aiškiai įvardyti susitikimo tikslą. Pokalbis turi būti struktūruotas ir apgalvotas. Konfidencialumo laikymasis taip pat labai svarbus norint skatinti pasitikėjimą. Mokytojai turėtų teikti grįžtamąjį ryšį konkrečiai kiekvienam iš tėvų (globėjų), pateikdami konkrečius vaiko veiklos ar veiksmų pavyzdžius, kurie pagrįstų jų pastebėjimus. Pagarbus ir abipusis bendravimas su tėvais

(globėjais) yra labai svarbus ilgalaikiai partnerystei puoselėti. Tai apima aktyvų klausymą, aiškią ir suprantamą kalbą, atvirų klausimų, skatinančių prasmingas diskusijas, pateikimą, teigiamų ir konkrečių pastebėjimų teikimą. Mokytojai taip pat turėtų atkreipti dėmesį į savo kūno kalbą ir užtikrinti, kad tėvai (globėjai) būtų išklaustyti kantriai ir nemoralizuojant.

Tam, kad grįžtamojo ryšio susitikimas būtų veiksmingas ir įgalintų teigiamus pokyčius, labai svarbu kartu su tėvais (globėjais) susitarti dėl tolesnių veiksmų plano ir jo įgyvendinimo terminų. Tolimesnių veiksmų plano rengimas turėtų vienodai įtraukti tiek mokytojus, tiek ir tėvus (globėjus) į sprendimų priėmimo procesą. Tiek tėvams (globėjams), tiek mokytojams turėtų būti nustatytos konkrečios užduotys, kurios spęstų rūpimus klausimus. Jei reikia, taip pat turėtų būti įtraukti kiti pagalbos vaikui specialistai, kad vaikas gautų tinkamą pagalbą. Siekiant teigiamų pokyčių vaiko raidoje, reikėtų susitarti ne tik dėl tolimesnių veiksmų, bet ir dėl būsimų susitikimų bei pažangos įvertinimų.

Viena iš esminių rekomendacijų, kaip teikti kokybišką grįžtamąjį ryšį, šiame tarptautiniame projekte dalyvavusių mokytojų manymu, yra pasitikėjimu grįstų mokytojų ir tėvų (globėjų) tarpusavio santykių kūrimas. Šios formos santykių kūrimas yra nuolatinis procesas, reikalaujantis atkaklumo, komandinio darbo ir bendro tikslo – skatinti bendrą vaiko vystymąsi. Kuriant pasitikėjimu grįstus tarpusavio santykius turėtų būti palaikomas reguliarus bendravimas ir bendradarbiavimas, kad šie santykiai būtų nuolat stiprinami.

Apibendrinant šio tarptautinio projekto rezultatus vis dar kyla klausimų ir svarstymų, kurie kviečia giliau panagrinėti kokybišką grįžtamąjį ryšį ikimokykliniame ugdyme ir skatina kritinį mąstymą. Projekto metu pasiekti rezultatai gali būti pagrindas tolimesnėms diskusijoms, siekiant praturtinti visų ugdymo proceso dalyvių supratimą ir įgyti daugiau patirties kokybiško grįžtamojo ryšio tema. Su mokytojais galima tęsti diskusiją apie tai, kaip jie gali užtikrinti, kad grįžtamasis ryšys būtų savitas kiekvienam iš tėvų (globėjų) ir būtų sutelktas į kiekvieno vaiko veiksmus, pateikiant konkrečius pavyzdžius. Taip pat galima kelti klausimą, kaip vertinti mokytojų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimą ir kodėl sistemingas bendravimas bei bendradarbiavimas yra toks svarbus vaiko raidai. Su tėvais (globėjais) galima tęsti diskusiją apie tai, kaip pateikta mokytojo informacija gali padėti jiems

veiksmingai ugdyti vaiką namuose. Ir galiausiai - svarbu apsvarstyti, kokie iššūkiai ar svarstymai gali kilti įgyvendinant šias rekomendacijas įvairiose švietimo įstaigose ar kultūriniuose kontekstuose.

Tikslingas mokytojų ir tėvų (globėjų) bendravimas ir parama vieni kitiems yra labai svarbūs norint suprasti vaiko vystymosi poreikius ir suteikti geriausią ugdymą visiems ir kiekvienam. Svarbu ugdymo(si) proceso sėkmes ir nesėkmes vertinti kaip vertingą grįžtamojo ryšio ir augimo galimybę. Siekdami nuolat tobulėti, mokytojai ir tėvai (globėjai) gali ir turi dirbti kartu, kad suteiktų geriausią įmanomą paramą vaiko socialiniams, emociniams įgūdžiams ir pažintinei raidai.

Priedai

GRĮŽTAMOJO RYŠIO TAIKYMO IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOSE MOKYTOJŲ APKLAUSA

Gerbiamieji Kolegos,

Šio tyrimo tikslas yra nustatyti, kaip dažnai ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra naudojamas grįžtamasis ryšys ir kas padėtų efektyviau jį taikyti siekiant sėkmingos vaiko ūgties.

Grįžtamasis ryšys tyrime apibrėžiamas kaip konstruktyvus, iš anksto mokytojo suplanuotas informacijos pateikimas tėvams (globėjams) apie vaiko pasiekimus/veiklą bei gebėjimus.

Atsakant į dalį pateiktų klausimų reikia pasirinkti tinkamą atsakymą(-us) iš pateiktų variantų. Kiti klausimai yra atviro pobūdžio ir į juos reikia atsakyti laisvo teksto forma. Prašome laikytis šių pildymo rekomendacijų.

Iš anksto dėkojame Jums už išsamius atsakymus ir geranorišką bendradarbiavimą atsakinėjant į žemiau pateiktus klausimus.

Pedagoginio darbo stažas (metai): .....

1. Kokių klausimų apie vaiką dažniausiai sulaukiate iš tėvų (globėjų)?
Įrašykite.

.....

2. Kokias bendravimo su tėvais (globėjais) formas naudojate dažniausiai?
 informaciniai skelbimai
 individualūs pokalbiai

- grįžtamojo ryšio teikimas apie vaiko pasiekimus
- tėvų susirinkimai
- pokalbiai telefonu
- bendravimas socialiniuose tinkluose (Facebook ir kt.)
- renginiai su tėvais (globėjais)
- kita .....

3. Kokios bendravimo su tėvais (globėjais) formos, Jūsų manymu efektyviausios sėkmingai vaiko ūgčiai (įrašykite)?

.....

4. Kaip dažnai teikiate tėvams (globėjams) grįžtamąjį ryšį?

- kiekvieną dieną
- vieną kartą per savaitę
- du kartus per mėnesį
- du kartus per metus
- kita .....

5. Koku būdu dažniausiai teikiate grįžtamąjį ryšį?

- žodžiu
- raštu
- pristatant konkrečius vaiko veiklos įrodymus (darbeliai, veiklos nuotraukos)

6. Nuo ko priklauso grįžtamojo ryšio nauda?

- nuo pasiruošimo grįžtamojo ryšio pokalbiui
- nuo tėvų (globėjų) išankstinių nuostatų
- nuo mokytojo patirties teikiant grįžtamąjį ryšį

7. Kokia Jūsų nuomonė apie grįžtamojo ryšio svarbą sėkmingai vaiko ūgčiai??

- labai svarbu
- svarba yra pervertinama
- nereikšminga
- kita .....

8. Kokių priemonių/įrankių Jums reikėtų suteikti kiek galima kokybiškesnį grįžtamąjį ryšį?

- paskaitų ir seminarų
- praktinių mokymų
- video medžiagos
- metodinių rekomendacijų
- gairių ir šablonų
- kita .....

GRĮŽTAMOJO RYŠIO TAIKYMO IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOSE TĖVŲ (GLOBĖJŲ) APKLAUSA

Mieli tėveliai (globėjai),

Šios apklausos tikslas yra išsiaiškinti, kaip dažnai darželyje yra teikiamas grįžtamasis ryšys apie Jūsų vaiko ugdymą ir kokios priemonės padėtų mokytojams grįžtamąjį ryšį suteikti kuo efektyviau, siekiant sėkmingo Jūsų vaiko ugdymo.

Prašome pasirinkti anketoje Jums tinkamą atsakymo variantą, o į užduotą atvirą klausimą prašome atsakyti plačiau.

Iš anksto dėkojame už išsamius atsakymus ir Jūsų bendradarbiavimą atsakant į pateiktus anketos klausimus.

1. Ar dažnai aptariate savo vaiko stipriąsias savybes su grupės mokytojais?
(Ar išsakote savo pastabas, kurios būtų naudingos ugdant vaiką?)
  - Niekada
  - Retai
  - Dažnai
  - Visada

2. Ar dažnai aptariate savo vaiko silpnąsias savybes su grupės mokytojais?
(Ar išsakote savo pastabas, kas sukelia jūsų vaikui sunkumų darželyje/
namuose).
  - Niekada
  - Retai
  - Dažnai
  - Visada

3. Ar dažnai kalbatės su grupės mokytojais, kaip galėtumėte pagerinti savo vaiko ugdymo procesą?
- Niekada
  - Retai
  - Dažnai
  - Visada
4. Ar pasitikite grupės mokytojais ir esate linkę suteikti informaciją apie savo vaiko gebėjimus?
- Tikrai ne
  - Dažniausiai ne
  - Dažniausiai taip
  - Tikrai taip
5. Kaip esate informuoti apie tai, kokių lūkesčių turi mokytojas Jūsų vaiko ugdymui(si)?
- Neinformuoti
  - Mažai informuoti
  - Vidutiniškai informuoti
  - Gerai informuoti
  - Labai gerai informuoti
6. Kaip dažnai gaunate informacijos apie savo vaiko pasiekimus?
- Niekada
  - Retai
  - Kartais
  - Kartą per savaitę

7. Koku būdu norėtumėte gauti informaciją apie savo vaiką?

- Susitikus asmeniškai
- Telefonu
- Elektroniniam dienyne
- Elektroniniu paštu

8. Prašome parašyti savo pasiūlymus, kaip norėtumėte bendradarbiauti su grupės mokytojais?

.....

MOKYTOJŲ, TEIKUSIŲ GRĮŽTAMĄJĮ RYŠĮ TĖVAMS (GLOBĖJAMS), REFLEKSIJOS KLAUSIMAI

1. Koks buvo kontaktas su tėvais (globėjais) grįžtamojo ryšio pokalbio metu?

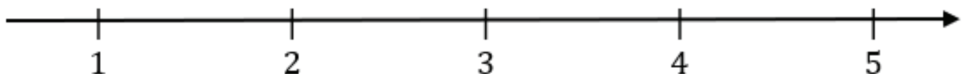
- Draugiškas
- Profesionalus
- Bendradarbiaujantis
- Vengiantis
- Konfliktuojantis
- Kaltinantis

2. Ar grįžtamojo ryšio pokalbis vyko taip, kaip buvo suplanuotas? Jei ne, prašome nurodyti priežastis.

.....

3. Ar grįžtamojo ryšio pokalbis buvo produktyvus?

Prašome įvertinti balais skalėje nuo 1 iki 5, kur 1 yra žemiausias įvertinimas, o 5 – aukščiausias įvertinimas.

4. Kokią procentinę viso grįžtamojo ryšio pokalbio laiko dalį skyrėte atskiroms jo dalims:

- Informacijos pateikimas
- Tėvų (globėjų) išklaušymas
- Klausimų tėvams (globėjams) uždavimas
- Tėvų (globėjų) pateiktos informacijos atspindėjimas
- Tolimesnių veiksmų plano aptarimas
- Pokalbio apibendrinimas

5. Ar tėvai (globėjai) sutiko, kad jų vaikui reikalingas tolimesnių veiksmų planas? Jei taip, kaip sekėsi bendradarbiauti sudarant šį planą?

.....

6. Kurie tolimesnių veiksmų plano sudarymo aspektai buvo aptarti su tėvais (globėjais):

- Pasiektas bendras supratimas apie vaikui kylančius sunkumus.
- Aptarti iškilusių sunkumų sprendimo būdai ir priemonės.
- Priimtas susitarimas dėl konkrečių tikslų ir sąlygų.
- Nustatyta trukmė tikslams pasiekti ir atsakomybių pasiskirstymas.

7. Kokios buvo grįžtamojo ryšio pokalbio stipriosios pusės? Įvardykite bent tris.

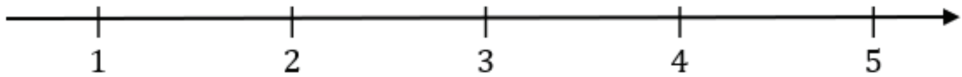
.....

8. Kokius grįžtamojo ryšio pokalbio aspektus būtų galima patobulinti? Įvardinkite bent tris.

.....

TĖVŲ (GLOBĖJŲ), GAVUSIŲ GRĮŽTAMĄJĮ RYŠĮ IŠ MOKYTOJO, REFLEKSIJOS KLAUSIMAI

1. Kaip vertinate grįžtamojo ryšio pokalbį?
Prašome įvertinti balais skalėje nuo 1 iki 5, kur 1 yra žemiausias įvertinimas, o 5 – aukščiausias įvertinimas.

2. Ar turėjote galimybę pasiūlyti savo idėjas, kaip spręsti iškilusius sunkumus?
- TAIP
 NE
3. Kokia Jūsų nuomonė apie pokalbio metu sutartą tolimesnių veiksmų planą?
- Aiškus ir realus
 Teikiantis vilčių
 Sunkiai įgyvendinamas
 Keliantis abejonių
4. Kokia informacija Jums buvo vertinga norint geriau suprasti Jūsų vaiko poreikius?

.....

IŠSAMI VAIKO STEBĒJIMO FORMA

Data	
Vaiko vards, pavardē, amžius	
Stebējimo tikslas	
Veiklos pavadinimass	
Veiklos pobūdis	☐ individuali veikla ☐ grupēs veikla
Stebētojo vards, pavardē	
Kontekstas	<i>Aprašomas plačiau, nei fragmentiškas vaiko stebėjimas, papildomai nurodant priemones, veiklos dalyvius ir kt.</i>
Kas inicijavo veiklā?	☐ mokytojas ☐ vaikas ☐ kita.....

Pirmasis vaiko/-ų įspūdis	Vaiko/ų veiksenos, elgesys, kalba	Suaugusiojo įsiterpimas, komentarai	Pastabos (ko vaikas mokosi, išmoksta)
Vaiko veikla I situacija Data Laikas			
Vaiko veikla II situacija Data Laikas			

	Stebėjimo požymis	Pastabos
Informacija apie veiklą	Lyčių santykis veikloje	
	Veiklos scenarijus/ siužetas	
	Naudojamos priemonės	

Vaiko gebėjimų raiška veikloje	<p>Kalbinė raiška (komplimentų sakymas, pagyrimas, pagalbos prašymas)</p>	
	<p>Išryškėjantis elgesys (agresija, lyderystė, prisitaikymas, vengimas įsitraukti)</p>	
	<p>Konfliktų sprendimo būdai (aiškinasi žodžiu/veiksmu, impulsyviai reaguoja, vengia, atsitraukia)</p>	
	<p>Emocijų raiška (pagalba, empatija, konkurencija, gebėjimas pralaimėti)</p>	

FRAGMENTIŠKA VAIKO STEBĖJIMO FORMA

Data	
Vaiko vardas, pavardė, amžius	
Stebėjimo tikslas	
Stebėjimo trukmė	
Stebėtojo vardas, pavardė	
Kontekstas	<i>Ugdomoji veikla, laisvas žaidimas, grupės aplinka, išvyka, sporto salė, muzikos salė, pagalbos vaikui specialisto kabinetas, darželio teritorija, grupės žaidimų aikštelė, renginys.</i>
Kas inicijavo veiklą?	☐ mokytojas ☐ vaikas ☐ kita.....

Laikas	Stebėjimo eiga	Pastabos

Stebimos ugdymosi pasiekimų srities atitiktys vaiko pasiekimams atsižvelgiant į ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą.

Ką atskleidė stebėjimas?

KONTROLINIAI KLAUSIMAI VAIKO VEIKLOS ĮRODYMŲ ANALIZEI

- Kokius vaiko gebėjimus parodo surinktų veiklos įrodymų analizė?
- Kuriame pasiekimų žingsnyje vaikas yra?
- Ar surinktų pasiekimų įrodymų pakanka, kad galėtume spręsti apie vaiko pasiekimus visose srityse?
- Ar pasiekimų įrodymai neprieštarauja vienas kitam?
- Kokius vaiko ugdymosi poreikius, interesus atskleidžia vaiko pasiekimų įrodymai?
- Kokiomis individualiomis charakteristikomis pasižymi vaikas?
- Ar vaiko pasiekimai atitinka jo amžių ir raidos ypatumus?
- Ar vaiko pasiekimai atskirose ugdymo srityse atitinka jo galimybes?
- Kuriose ugdymo srityse jo pasiekimai geriausi, kuriose – nežymūs?
- Kokios galimos vaiko pasiekimų skirtumų atskirose ugdymosi srityse priežastys (skirtingi vaiko gebėjimai, neveiksmingas ugdymas ar kt.)?

**GRIŽTAMOJO RYŠIO POKALBIO
SU TĖVAIS (GLOBĖJAIS) KORTELĖ**

Susitikimo data	
Vaiko vardas, pavardė, amžius	
Tėvų (globėjų) vardai, pavardės	
Mokytojo vardas, pavardė	
Pokalbio tikslas	
Pagrindinės pokalbio temos	
Pokalbio metu priimti susitarimai	
Tėvų (globėjų) parašas	
Mokytojo parašas	

TOLIMESNIŲ VEIKSMŲ PLANAS

Susitikimo data –
Susitikimo dalyviai:

Reikšmingiausi grįžtamojo ryšio teiginiai	Teigiami aspektai	Tobulintini aspektai
1.		
2.		
3.		
Mokytojo ir tėvų (globėjų) sąveikos dėmė	Sutinka/Nesutinka Komentarai:	
Ką mes galime padaryti?	Stiprinant teigiamus aspektus	Keičiant tobulintinus aspektus
1.		
2.		
3.		
Svarbiausias vaiko gebėjimas?		
Svarbiausias vaiko sunkumas?		

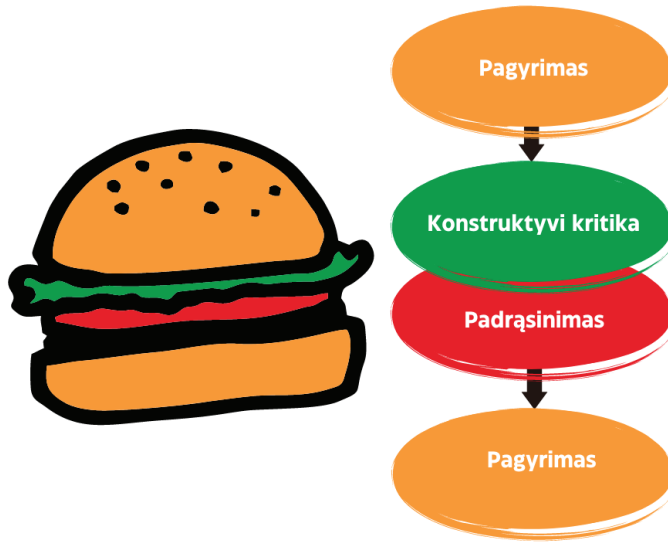
Galimi sprendimai		
Susitarimai ir terminai	Mokytojas	Tėvai (globėjai)
1.		
2.		
3.		

ŽINIŲ APIE VAIKĄ KLAUSIMYNAS TĖVAMS (GLOBĖJAMS)

Data	Vaiko vardas, pavardė	Tėvų (globėjų) vardai, pavardės		
Teiginys	Taip	Ne	Komentaras	
Vaikui patinka darželyje				
Vaikas darželyje jaučiasi saugus				
Vaikas grupėje turi draugų				
Vaikas darželyje tobulėja				
Vaikas žino kaip išreikšti savo jausmus ir emocijas				
Vaikas žino galimus nusiramavimo būdus				
Papildoma informacija				

	Mokytojo komentaras	Tėvų (globėjų) komentaras
Vaiko stiprybės		
Mėgstamos vaiko veiklos		
Vaikui kylantys iššūkiai		
Akademiniai gebėjimai		
Sritys, kuriose reikia pagalbos		
Galimos vaiko ugdymo(si) kryptys		
Vaiko ugdymo(si) procesų prioritetai		

SUMUŠTINIO METODAS

„Sumuštinio“ metodo taikymo pavyzdys grįžtamojo ryšio susitikimo su tėvais (globėjais) metu

Pagyrimas

„Jūsų sūnui puikiai sekasi atlikti kūrybines užduotis, jis domisi knygelėmis, nuolat jas varto, jam patinka spalvinti. Berniukas sėkmingai įsitraukia į jam patinkančias veiklas laisvo žaidimo metu. Taip pat dalyvauja bendruose žaidimuose su kitais vaikais.“

Konstruktyvi kritika

„Tačiau pastebėjau, kad jo gebėjimas koncentruoti dėmesį ugdomosios veiklos metu susilpnėjo. Taip pat ugdomosios veiklos metu berniukas elgiasi netinkamai, bėgioja po grupę, stumdo kitus vaikus, į ugdomąją veiklą įsitraukia labai trumpai. Rudenį jam tai buvo nebūdinga“.

Padrąšinimas ir pagyrimas

„Esu susirūpinusi berniuko elgesiu ir savijauta, nes žinau, kad jis gali kartu su kitais tinkamai atlikti užduotis. Pakviečiau Jus pasikalbėti apie pasikeitusią situaciją. Kaip Jūsų sūnus jaučiasi namuose? Ką Jūs pastebėjote jo elgesyje?“

Kokybiško grįžtamojo ryšio teikimas tėvams (globėjams): metodinės rekomendacijos

Sudarytojos Asta Kundreckaitė ir Monika Kelpšienė

Pasiūlymus teikė:
Kristina Bernāne
Vasilica Augusta Gazdac
Eleni Koutra
Iulia Chokova

Rengiant leidinį buvo remiamasi ir mokymų, kuriuos vedė
dr. Aurimas Juozaitis, medžiaga.

ISBN 978-609-489-471-8

Maketavo ir spausdino
UAB „RIDSALLES“ kūrybinė spaustuė

Raudondvario pl. 148, Kaunas,
www.ridsales.com, info@ridsales.com

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

„Europos Komisijos parama šio leidinio kūrimui nėra pritarimas turiniui, kuris atspindi tik autorių požiūrį, ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos naudojimą.“

Kiekvienas vaikas yra unikalus, ir kiekvienas grįžtamojo ryšio pokalbis yra kitoks. Priimkime vieni kitų grįžtamąjį ryšį ir vertinkime tai kaip galimybę kartu rasti geriausius sprendimus.

